

Всеукраїнська загальнополітична і літературно-художня газета

КРИМСЬКА СВІТЛЯЦЯ

<http://svitlytsia.crimea.ua>

№ 33-34 (1653) П'ятниця, 4 листопада 2011 р.

Видавець з 31 грудня 1992 р.

Ціна договірна

9 ЛИСТОПАДА — ДЕНЬ УКРАЇНСЬКОЇ ПИСЕМНОСТІ ТА МОВИ

У листопаді 1997 року було видано указ Президента України «Про День української писемності та мови».

У цьому їдеться про те, що з ініціативи громадських організацій та з урахуванням важливої ролі української мови в консолідації українського суспільства встановлено в Україні День української писемності та мови, який відзначається щорічно 9 листопада у день вшанування пам'яті Преподобного Нестора-Літописця.

Це робиться для того, щоб привернути увагу до державної української мови, до історії української книги і до сучасних її проблем.

Але чи не найбільше напередодні цієї дати зробив для привернення всезагальної уваги до української мови консул Російської Федерації в Криму Володимир Андреев, заявивши, що українська мова в автономії може становити... загрозу життю людей.

ПРО «ВБИВЧУ СИЛУ» МОВИ...

Як повідомляє УНІАН, консул Російської Федерації в АР Крим В. Андреев (на фото) в інтерв'ю «Севастопольської газеті», розміщенню на сайті видання 27 жовтня, заявив, що «Росія не ставить в офіційних форматах питання російської мови в належному ступені наполегливості». На думку дипломата, « ситуація щодо російської мови (у Криму) не-прийнятна і штучно нав'язана». Як вважає В. Андреев, «у Криму російська мова має користуватися широкими правами, нарівні з державною. Це потрібно переважній більшості тих, хто проживає тут. Це їхнє право та їхній інтерес. І це право й інтерес мають дотримуватися».

За словами генконсула, він «ніколи не чув жодного серйозного аргументу проти надання російській мові статусу другої державної мови. Немає такого аргументу. Це очевидне рішення, яке б розв'язало багато проблем».

(Продовження на 5-й стор.)

жньому унікальним явищем українського світу.

Перша письмова згадка про село датується 1412 роком. Отже, наступного року буде ювілей. Хоча, за деякими даними, село виникло набагато раніше. До слова, у 1994 році археологи та історики зі

НАЧАЛЬСТВУ ВИДНІШЕ?

«ХІБА ДУМКА КОЛЕКТИВУ ВЖЕ НІЧОГО НЕ ВАЖИТЬ?»

О. А. Коротун

«Кримська світлиця» багато років тісно співпрацює з Севастопольським українським культурно-інформаційним центром. Це — сучасний осередок культури не лише для українства міста. З огляду на те, що сюди вже давно «переселилася» Асоціація національно-культурних товариств, благодать цієї оази культури поширюється майже на всіх мешканців Севастополя. Без перебільшення можна сказати, що цей заклад культури сьогодні є і об'єднавчим фактором, і фактором стабільності цілого регіону. Попри всі кризові й некризові проблеми оновлена будівля приваблює все більше й більше відвідувачів.

Керувати такою установою культури нелегко й непросто. Проте від директора, Олександра Артемовича Коротуна, — жодних скарг на сьогодніння. Працює самовіддано, творчо, пишеться установою та колективом Центру. Дивлячись на цього 74-річного міцного полтавця ошатної статури, так і хочеться кілька десятковів літ завбіти та ще й вивідати секрет молодості й бадьорості!

(Закінчення на 4-й стор.)

з перших
уст

яке
дитинство —
така й
країна...

3
стор. 3

МИСТЕЦТВО
НЕ ЗНАЄ
КОРДОНІВ

У МОСКВІ
ШАНУЮТЬ.
А ВДОМА?

стор. 7

НАРОДО-
ЗНАВСТВО

СУЧАСНЕ
ВЕСІЛЛЯ
ПО-УКРАЇНСЬКИ

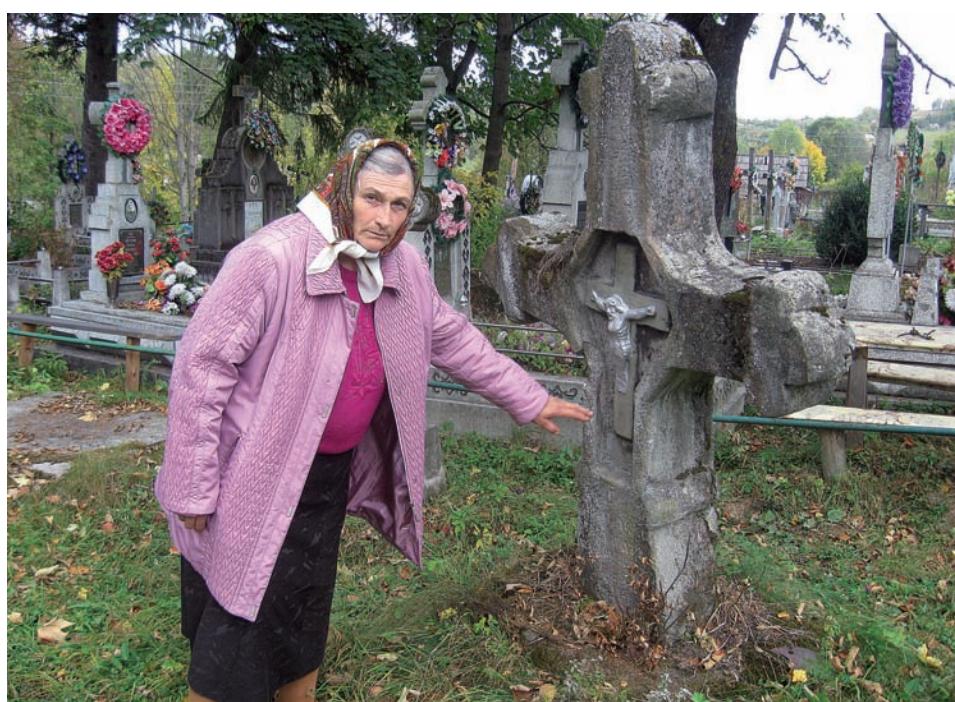
стор. 15

КУЛЬТУРНА СТОЛИЦЯ КАРПАТ

На перший погляд село Космач Косівського району мало чим відрізняється від інших сіл. Хіба мало є в Карпатах подібних поселень, що розмістилися в зручних і затишних долинах серед гірських хребтів? Та в Космача своя доля, і багато факторів роблять його по-справ-

жньому унікальним явищем українського світу.

Перша письмова згадка про село датується 1412 роком. Отже, наступного року буде ювілей. Хоча, за деякими даними, село виникло набагато раніше. До слова, у 1994 році археологи та історики зі

Львова під час розкопок у присілку Медвежому виявили сліди солевидобувного осередку 3-тисячолітньої давності! Народні легенди стверджують, що першим мешканцем Космача був гуцул на прізвище Космачук. Але на сьогодні такого прізвища в селі немає. Уважні дослідники не виявили його і в «інвентарях» Космача за 1727, 1738, 1745, 1752 та 1780 роки. Щоправда, в селах Верховин-

ського району зрідка трапляється прізвище Космацький. Як не дивно, повний «тезка» села знайшовся не де-небудь, а саме в Криму!

(Продовження на 8-9 стор.)

На фото: корінна мешканка Космача Дарка Садов'я біля хреста, встановленого на честь скасування кріпацтва; одна із сільських церков

Фото С. Лашенка

КРИМСЬКА СВІТЛІЦЯ

ЗАСНОВНИКИ:
Міністерство культури і туризму України,
Всеукраїнське товариство «Просвіта»
імені Тараса Шевченка,
трудовий колектив підприємства
«Об'єднана редакція газети
«Кримська світлиця»

За вагомий внесок у справу українського національного відродження, розбудову та зміцнення Української держави редакція газети "Кримська світлиця" нагороджена медаллю Всеукраїнського товариства "Просвіта" "БУДІВНИЧИЙ УКРАЇНИ"

Головний редактор
Віктор КАЧУЛА

Газета зареєстрована
Міністерством юстиції
України
Реєстраційне свідоцтво
КВ № 12042-913ПР
від 30.11.2006 р.
Індекс: 90269

Редакція не завжди поділяє думки авторів публікацій, відповідальність за достовірність фактів неєуть автори.

Рукописи не рецензуються і не повертаються. Листування з читачами - на сторінках газети.

Редакція залишає за собою право скорочувати публікації і виправляти мову.

ТЕЛЕФОНИ:
головного редактора -
(0652) 51-13-24
відділів - 51-13-25

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ:
95006, м. Сімферополь,
вул. Гагаріна, 5, 2-й пов.,
к. 13 - 14
e-mail: kr_svit@meta.ua
http://svitlytsia.crimea.ua

Друкарня:
ТОВ «Мега-Поліграф»
вул. Марка Вовчка, 12/14
Київ, 04073

Видавець - ДП «Газетно-журнальне видавництво
Міністерства культури і туризму України

Директор
Олеся БІЛАШ
03040, м. Київ, вул. Васильківська, 1, тел./факс (044) 498-23-63
Р/р 37128003000584
в УДК у м. Києві
МФО 820019
код ЄДРПОУ 16482679
E-mail:
vidavnictvo@gmail.com

Передплатна кампанія на видання ДП «Газетно-журнальне видавництво Міністерства культури України», в т. ч. і на тижневик «Кримська світлиця», здійснюється за наступними реквізитами: вул. Васильківська, 1, м. Київ, 03040, 2 поверх, 6 корпус. Відповідальною особою за передплату - Сидоренко Ірина. Тел./факс (044) 498-23-64.

«Є ЗАКЛИКИ ДО РЕВОЛЮЦІЇ...»

Президент України Віктор Янукович критично оцінює стан виконання урядом Національного плану дій на 2011 рік. Про це він заявив у середу під час розширеного засідання Кабінету Міністрів та Комітету економічних реформ, повідомляє кореспондент УКРІНФОРМУ.

«Аналіз стану виконання плану реформ показує, що на сьогодні повністю виконано лише близько половини заходів, з яких настав термін. Не всі з пріоритетів Національного плану реалізовано. Головна причина невиконання заявлених пріоритетів у тому, що виконавча влада виявилася недостатньо готовою до впровадження реформ», — сказав Глава держави.

Він нагадав, що ключовими пріоритетами на 2011 рік були забезпечення монетарної і фіiscalної стабільності, дерегуляція підприємницької діяльності, створення основ для запровадження аграрного ринку, продовження процесів приватизації, реформування енергетичного ринку, системи соціальних пільг та медичного забезпечення.

Звертаючись до учасників розширеного засідання, В. Янукович наголосив на необхідності розібратися у причинах невиконання намічених планів і негайно вжити відповідних заходів для виправлення ситуації. «Сьогодні ми маємо вийти з цієї залі вже з конкретними рішеннями», — підкреслив Президент.

* * *

Пільги незахищеним версткам населення скорочуватися не будуть. На цьому наголосив Президент України Віктор Янукович на розширеному засіданні Кабінету Міністрів. Глава держави назвав критичною ситуацію з виконанням відповідних завдань, передбачених Національним планом на 2011 рік.

«Ситуацію з виконанням завдань Національного плану в цій сфері вважаю критич-

ною», — підкреслив Президент. Він наголосив на важливості проведення широкої роз'яснювальної кампанії серед громадян щодо роботи, яка ведеться з упорядкування пільг.

Президент зауважив, що напередодні обговорював це питання з віце-прем'єр-міністром — міністром соціальної політики Сергієм Тигіпком. Урядовець, зокрема, поінформував, що ні на один відсоток не були зменшенні пільг «чорнобильцям» та «афганцям» — навпаки, їхній рівень було підвищено. «І на 2012 рік передбачено підвищення на 25%», — сказав Віктор Янукович.

* * *

Президент Віктор Янукович заявляє, що в Україні зафіксовано факти закупівлі зброя і підготовка до здійснення нападів на органи влади.

«Є заклики до революції. Мені правоохоронні органи дають інформацію, що йде скупка зброй в країні і підготовка до збройних нападів на органи влади», — сказав В. Янукович. Глава держави підкреслив, що, на його думку, це роблять не ті, кому погано живеться.

«Неваже необхідно зірвати стабільність, фінансову і політичну, починати виходити всім на вулиці з вилами і ділити все, що є, чи що потрібно?», — зазначив Президент. У цьому контексті він наголосив на тому, що владі необхідно приділяти більше уваги діалогу з суспільством.

* * *

Президент Віктор Янукович закликав виконавчу владу активніше просувати реформи для поліпшення якості життя людей. Про це він сказав у заключному слові на розширеному засіданні Кабінету Міністрів та Комітету економічних реформ.

«На рівні виконавчої влади потрібно рухати вперед реформи, які поліпшують життя людей, послуги, їхню якість, зокрема медичних та комунальних, і, безумовно,

соціальний захист», — сказав Глава держави.

В. Янукович наголосив, що пріоритетом для влади має бути захист найуразливіших верств населення. «Вимагаю і запрошу вас на шлях боротьби за краще життя людей. На це ми повинні спрямувати всі сили, бо для цього ми прийшли», — сказав Президент, звертаючись до уряду.

Він зазначив, що той, хто не відчуває в собі сили для такої роботи, мусить піти. «Ми повинні зробити акцент на практичній імплементації реформ. Це на совісті уряду», — сказав Глава держави.

* * *

Рівень поліпшення роботи уряду України буде визначену у 20-х числах грудня. Про це заявив Президент Віктор Янукович, підсумовуючи результати розширеного засідання Кабінету з Комітетом економічних реформ.

«До кінця року ще раз проведемо моніторинг і у 20-х числах грудня подивимося, хто з якою швидкістю і, головне, якістю підходить до покращення роботи», — навісив Глава держави.

В. Янукович пообіяв, що будуть зроблені належні висновки щодо роботи керівництв міністерств.

* * *

Очікувані кадрові зміни в уряді відкладали через внутрішньопартійні проблеми у Партиї регіонів. Таку думку висловив представник фракції «БЮТ-Батьківщина» Андрій Павловський на брифінгу в середу.

«Я думаю, що це йде внутрішньопартійна гризня у Партиї регіонів. І одна група впливу поки не може подолати іншу. Тому це питання відкладали на потім», — сказав він.

У свою чергу, представник фракції Партиї регіонів Олексій Плотніков, відповідаючи на аналогічне запитання, зазначив, що, на його думку, проведення кадрових змін є прерогативою Президента, і саме він вирішує, коли це робити.

А «СКОРПІУС» ПЛИВЕ

Російсько-український екіпаж яхти «Скорпіус», який здійснює перехід до Південного і Північного полюсів, узвів курс до берегів Чилі, повідомив перший заступник глави Севастопольської міської держадміністрації Сергій Савенков. Він брав участь у підготовці яхти до навколосвітнього контролю похід.

«Капітан яхти Сергій Нізовцев повідомив мені по супутниковому зв'язку, що похід при всіх складношах погоди проходить нормальним. Перебувають в Атлантиці, вже штурмували. Зараз погода налагодилася. Через 10 днів перетнуть екватор», — сказав Сергій Савенков.

За словами першого заступника міського голови Севастополя, капітан яхти Сергій Нізовцев передав вітання всім мешканцям Севастополя, особливо тим, хто проводжав

МУСУЛЬМАНИ СВЯТКУЮТЬ КУРБАН-БАЙРАМ

У неділю, 6 листопада, о 8.15 ранку в мечетях та ісламських центрах Києва, Луганська, Харкова, Донецька, Одеси, Вінниці, Запоріжжя й Криму відбудеться особливо урочиста молитва, участь у якій вільме чимало мусульман країни. Цього дня мусульмани цілого світу святкують найбільше ісламське свято — Ід аль адха (Курбан-байрам). Це свято жертвоприношення, що починається вранці 10 зулу-хіджа за мусульманським місячним календарем і триває чотири дні. Ід аль адха — кульмінація хаджу (проці в Мекку): прочани виконують обряд жертвоприношення в долині Міна на згадку про жертвоприношення Ібрахіма (ббл. Авраама). Згадка про цю подію є в Біблії і в Корані.

Здійснювати жертвоприношення наказано не тільки проchanам, а й кожному мусульманину, що має на це кошти. Жертвами тваринами вважаються корови, вівці й кози. Обряд виконується після святкової молитви або на наступні два дні свята.

М'ясо жертвованих тварин традиційно ділять на 3 частини: одну залишають собі, другу роздають як милостиню мусульманам, третю дарують родичам і сусідам, у тому числі й немусульманам. Гарна традиція — приготування з третьої частини курбану святкового чаювання — плову, шашлика, мантів — для сусідів, друзів, родичів і всіх, хто приде в гості у святкові дні.

Сенс обряду жертвоприношення передусім духовний. Ко-жен мусульманин на чесно зароблені гроші повинен принести жертву й поділитися з бідними й незаможними, пригостити святковою їжею своїх гостей. Це — акт щедрості й пожертвуваця з надією на Боге прощення. У Корані сказано: «Іхте їхнє м'ясо й нагодуйте того, хто соромиться просити, і того, хто просить не криється... Не потрібні Богові ні м'ясо, ні кров їхні (жертвованих тварин) — лише вища богооблязливість!» (Коран, 22:36-37).

Асоціація «Альраїд» та ДУМУ «Умма» вітають всіх мусульман зі святом жертвоприношення Курбан-Байрам! Бажаємо благополуччя, милості і задоволення Всевишнього!

У ШКОЛАХ ТЕПЕР ВИКЛАДАТИМУТЬ ШАХІ

Верховна Рада України запровадила День шахів в Україні. Як передає кореспондент УНІАН, за ухвалення відповідної постанови проголосувало 277 народних депутатів із 343 зареєстрованих у сесійній залі.

День шахів буде відзначатися щороку 20 липня.

Верховна Рада своєю постановою зобов'язала уряд створити організаційний комітет з питань щорічного відзначення Дня шахів. Крім того, Міносвіти має розглянути можливість уведення факультативів із заняті шахами у школах.

14 МІЛІОНІВ — ЛІШЕ НА ОДНУ ВУЛИЦЮ

Ремонтні роботи на вулиці Горького в Сімферополі, розташованій у центральній частині міста, обійшлися в 14 млн. грн. із державного і міського бюджетів.

У понеділок вулицю відкрили після реконструкції, що тривала з весни, повідомили УНІАН у прес-центрі міської ради Сімферополя.

За її інформацією, відремонтовано фасади будівель, що знаходяться в комунальній і приватній власності, замінено комунікації, обладнано автоматичний полив газонів, пропіджу частину розширеного на метр, встановлено нове освітлення. На вулиці висадили майже 200 молодих дерев і 400 декоративних кущів.

«Це перша вулиця в історичному центрі Сімферополя, яку ми комплексно реконструювали. В плані наступного року ще дві — імені Карла Маркса і Пушкіна», — сказав мер Віктор Агеєв. Він повідомив також, що, як планується, у вихідні автомобільного руху на вулиці Горького не буде. «Це дозволить проводити розважальні заходи, концерти та просто прогулюватися нею жителям Сімферополя», — сказав В. Агеєв.

КРИМ ГОТУ

ЯКЕ ДИТИНСТВО – ТАКА Й КРАЇНА...

Майбутнє незалежної України залежить від спроможності української влади забезпечити гідне дитинство своїм наймолодшим громадянам. Таку думку висловив Президент України Віктор Янукович під час Всеукраїнської наради з питань захисту прав дитини.

«Діти – це майбутнє будь-якого народу, держави. Молоде покоління визначатиме успіх політичного, економічного, інтелектуального та культурного поступу», — сказав В. Янукович.

За словами Президента, захист прав дитини – багатовимірна проблема, яка охоплює цілу низку аспектів: освіту, сімейне виховання, фізичний і духовний розвиток, забезпечення житлом та оздоровлення.

«За 20 років самостійності України у цих напрямках зроблено чимало, але не вирішених проблем ще більше», — наголосив Глава держави.

Він зазначив, що беззаречним пріоритетом державної політики є право дитини на освіту.

* * *

Президент України Віктор Янукович незадоволений рівнем залучення наймолодших українців до дошкільної освіти, який по країні не перевищує 56%. «Неважаючи на певні зрушения у забезпеченні дітей дошкільною освітою, говорити про значні здобутки ще зарано. Рівень залучення наших наймолодших громадян до дошкільної освіти загалом по державі не перевищує

56%», — сказав В. Янукович.

За словами Президента, в Україні не відбувається суттєвих змін і в царині позашкільної освіти, хоча кількість відповідних навчальних закладів різного профілю дещо зросла. Глава держави підкреслив, що негайному розв'язання також потребує проблема безперешкодного доступу дітей з особливими потребами до закладів освіти. «Загалом по країні тільки половина навчальних установ є повністю або частково доступними для цієї категорії дітей. Це не припустимо мало», — сказав Президент.

В. Янукович наголосив і на необхідності співпраці влади з місцевими громадами у вирішенні питань оптимізації мережі загальноосвітніх шкіл. «Батьки повинні мати гарантії, що навчальний процес для їхніх дітей буде поліпшено», — зазначив Глава держави.

* * *

Президент Віктор Янукович заявляє про необхідність перевірки роботи місцевої влади щодо соціального захисту багатодітних сімей. «Законодавство передбачає для багатодітних сімей низку соціальних пільг, значна частина яких

на практиці залишається нереалізованими через надміру бюрократизацію процедури їх одержання. Необхідно прискіпливо перевірити роботу місцевої влади щодо соціального захисту таких родин та реалізації їхніх прав на пільги. Якщо потрібні зміни законодавства – будь ласка, готовьте пропозиції. Але якщо багатодітна сім'я не може скористатися за конною пільгою через бездіяльність чиновників – ми будемо реагувати в цих випадках жорстко», — сказав Глава держави.

В. Янукович зауважив, що рівень підтримки 250 тисяч багатодітних сімей досі залишається однією з актуальних проблем. «Безперечно, багатодітні сім'ї потребують посиленої державної підтримки. Передусім це стосується за безпечення житлом, по ліпшенню соціального захисту, сприяння у здобутті освіти. Члени таких родин, зазвичай, найменш захищені від безробіття», — зазначив він.

Президент додав, що держава у розв'язанні цієї проблеми розраховує на підтримку соціально відповідального бізнесу.

* * *

Зростання рівня дитячої злочинності в Україні свідчить про неефективність роботи влади щодо попередження цього явища. «Неважаючи на переможні реляції відповідних органів влади, продовжує зрос-

тати підліткова злочинність та кількість злочинів, скочених проти дітей. Замислиться: кожен 15-й злочин у державі вчинений неповнолітнім. Серед засуджених та взятих під варту таких налічується понад 8 тисяч. Для мене це – красномовне свідчення слабкої роботи влади щодо запобігання дитячій злочинності, а подекуди ця робота повністю відсутня», — заявив Глава держави.

Він також наголосив на необхідності розширення роз'яснювальної роботи з питань захисту прав дітей, які перебувають у конфлікті з законом.

* * *

В Україні буде створено спеціальну громадську раду, яка опікуватиметься правами дітей. Про це заявив Президент Віктор Янукович на Всеукраїнській нараді з питань захисту прав дитини.

«Я вже дав доручення Юрію Олексійовичу Павленку (уповноваженому Президента з прав дитини. – Ред.), щоб він разом із Кабінетом Міністрів, Міністерством соціальної політики відправив необхідні документи», — сказав Глава держави.

Він зазначив, що проекти цих документів уже готові, але в них необхідно врахувати пропозиції, висловлені учасниками сьогоднішньої наради.

За словами Президента, громадській раді з прав дітей буде надано право за конодавчої ініціативи, «а далі вже справа за депутатами».

КРИК ДУШІ

БІЛЬ ПОКИНУТОГО СЕРЦЯ

...Моя мама працювала зубним лікарем у нашому маленькому місті, в районній поліклініці. Заробітна плата вражала свою мізерністю, а особливо, коли виховували дитину сама, без будь-чии підтримки. Мама ніколи не жалілася на труднощі, часто заміняла колег за додаткову плату, однім словом, крутилась, як могла. Вона розуміла, що цього недостатньо, тому часто заводила мову про те, що хоче поїхати за кордон працювати, але, коли я починала плакати, мама закінчувала розмову, щоб мене не засмучувати. Лише потім я зрозуміла, що це була певним чином підготовка на майбутнє... Мені було лише дев'ять, коли мама раптово поїхала. А через місяць бабуся розповіла, що мама поїхала працювати вдалеку країни – Італію. Близько двох тижнів я не могла оговтатись і зрозуміти ситуацію, що склалася, але час йшов, і з кожним днем пам'ять затиралися і мертвий спокій охоплював душу. Я зрозуміла, що мене, ще таку маленьку, змусили так швидко вирости.

А ви знаєте, що таке вирости в дев'ять років, прияти самостійні рішення, стати міцною, щоб не зронити більше сліз ніколи? Чи знаєте ви, як це, коли ти щоранку мовчки встаєш, снідаєш, ідеш до школи, потім додому... все? А ви знаєте, як важко втримати сльози, коли на День матері звучить пісня про маму? Твое серце ніби розривається на мільйони маленьких шматочків, мозок блукає у густому сірому тумані, а думки линуть десь далеко, туди, де зараз мама, і губи мовчки вітають її із святом, кажуть, як міцно я її люблю...

Я не звинувачую у цьому долю, я не виню нікого у тому, що я виросла сама. Але чиновників, які вміло говорять про щастливе майбутнє, я не пробачу ніколи. Я ненавиджу тих, хто кидається порожніми і безнадійними словами, хто вміє обіцяти, що лише спільними діями зможемо відкрити дорогу для себе і своїх дітей, ажде їм далі жити в Україні, їм будувати своє майбутнє...

Оксана МІШУК,
учениця школи-гімназії № 5
м. Ізяслав,
Хмельницька область

* * *

«Діти емігрантів про себе. Сповіді. Думки. Судження. Біль» (Львів, 2008 р.)

(Продовження –

на стор. 14)

100-РІЧЧЯ УКРАЇНСЬКОГО СКАУТИНГУ БУДЕ ВІДЗНАЧЕНЕ НА ДЕРЖАВНОМУ РІВНІ

1 листопада 2011 року Верховна Рада України ухвалила Постанову «Про відзначення 100-річчя українського скаутського руху», оськільки у 2012 році минає 100 років від дня започаткування організованого українського скаутського руху.

Парламент України вказав на необхідність проведення низки заходів, присвячених 100-річчю, в різних регіонах України, і підтримати цю ювілейну дату на державному рівні, оськільки скаутський рух дуже розвинений і по праву вважається найбільш масовим серед молодих людей у нашій країні.

Основним ініціатором ухвалення Постанови стала НОСУ (Національна організація скаутів України) – єдиний повноправний представник нашої країни у Всесвітній організації скаутського руху, що об'єднує 30 млн. дітей і дорослих по всьому світу.

Скаутами можуть бути люди віком від 7 років, які виконують Закони Скаутів і склали Скаутську Обіцянку – спільну для всіх країн світу.

Відповідно до Постанови найближчим часом буде створено Організаційний комітет і затверджено план заходів із відзначення 100-річчя.

Уже сьогодні заплановано низку регіональних національних і міжнародних заходів у місті Києві і області, Автономній Республіці Крим, Донецькій, Львівській, Миколаївській, Черкаській областях та інших регіонах України.

Ці заходи покликані об'єднати молодих людей навколо ідей служіння своїй країні і здорового способу життя. Також організатори сподіваються залисти з вулиць перспективну молодь і допомогти її представникам розкрити себе через скаутинг.

Історична довідка. Після створення А. Гончаренком у 1909 році в м. Бахмут (зарах – м. Артемівськ Донецької області) першої бой-скаутської дружини (роти) в Російській імперії, а в 1911 році – пластових гуртків на Західній Україні і загонів юних розвідників у Києві, Одесі, Катеринославі (Дніпропетровську), Олександрівську (Запоріжжя), Харкові, Житомирі почалося поширення скаутингу на території України. Першу скаутську присягу українською мовою було складено в квітні 1912 року і цього ж року скаутський рух поширився по усій території сучасної України.

Прес-служба Національної організації скаутів України
office@scout.kiev.ua

ПРИСЯГНУЛИСЯ НА ВІРНІСТЬ ВІТЧИЗНІ

29 жовтня у Гвардійській Севастопольсько-Феодосійській зенітній ракетній частині, де командиром є гвардій полковник Віталій Павлюченко, 87 солдатів молодого поповнення з Луганщини, Запоріжжя та Криму склали військову присягу на вірність Українському народові.

Того дня батьки, які приїхали до своїх дітей, зустрілися з керівництвом частини і навчальної роти, де юнаки проходили адаптацію. Капітан Олександр Зайковський, який опікувався молодим поповненням, подякував матерям за гарне виховання синів, за їхню цілеспрямованість та відповідальність до виконання військового обов'язку.

На стрійовому плацу за участі понад півтисячі військовослужбовців, батьків і запрошених гостей пройшов урочистий мітинг та приведення молодого поповнення призову «Осінь 2011» до військової присяги.

Було проведено й ритуал посвячення молодого поповнення в гвардійці. Командири взводів вручили кожному військовослужбовцю особисті пам'ятки з текстом клятви війна-гвардійця.

Олександр ГЕОРГІЄВ

Фото автора

«ХІБА ДУМКА КОЛЕКТИВУ ВЖЕ НІЧОГО НЕ ВАЖИТЬ?»

(Закінчення. Поч. на 1-й стор.)

Напевне він — у пристрасті до кімнатних рослин, які в його кабінеті простягли пагони аж до стелі: тепло їм там і затишно. Не гірше цих улюблениць почуваються й підлеглі керівника.

Олександр Артемович — ініціатор створення Українського культурно-інформаційного центру у Севастополі. Саме він, можна сказати, втіявав цю будівлю. Свого часу тут був очолований ним же Будинок культури рибальського підприємства «Атлантика». У 1996 році фінансування підприємства було припинене й будівлю вже готовували під оренду комерційним структурам. Велика зала за нових умов мала стати салоном для продажу автомобілів.

Можливо, той комерційний проект і принес би Олександру Артемовичу певні дивіденди, але пам'ятаючи, що це все-таки установа культури високого рангу, він вважав непримісним перепрофілювати її в комерційну структуру. З тим і відбув до Києва.

Тоді йому вдалося переконати керівництво Міністерства культури у доцільноті відкриття в Севастополі Українського культурно-інформаційного центру.

Якщо говорити про Олександра Артемовича як керівника, варто відзначити, що, передусім, він — добрий господар. Адже директор такої установи — це людина, котра не лише займається культурою, але й слідкує за станом будівлі. Центр модернізований сучасними будівельними матеріалами, проте на іхньому тлі доволі стильно виглядає й старенький паркет: будівлі 30 років і йому стільки ж. Думается, не просто підтримувати Центр у бездоганному стані. Так буває лише у гарного господаря.

Здавалося б, директор — людина далека від культури, закінчував технічний ВНЗ, але творчість відчуває серцем.

Завідувачка інформаційно-методичного відділу, красуня-полтавчанка Ірина Яворська також помітила у свого керівника неабиякі здібності:

— Я працую вже більше 10 років. Спочатку — на посаді методиста інформаційного відділу, а згодом стала його завідувачкою. Мені подобається зважена кадрова політика Олександра Артемовича. У Центрі вдалося підібрані кадри й завдяки цьому робота рухається у правильному напрямку. Варто відзначити, що це надзважливо, він — талановитий організатор і толерантна людина. Завдяки цьому у Центрі збиралося доволі різний колектив: від відділу виховної роботи ВМС ЗС України, Асоціації національно-культурних товариств Севастополя до громадських організацій, партійних осередків тощо. Всі ці групи людей надзвичайно різняться між собою культурою, менталітетом. Але всі знаходяться порозуміння з нашим директором та усіма працівниками Центру.

Крім того, Олександр Артемович зацікавлений, аби кожен працівник якнайповніше розкривав свій творчий потенціал. Хоче, крім того, що пише сценарій, що й гарно співає чи, скажімо, танцює: все це стає у нагоді під час створення вистав. Директор дуже поважно і з відчінчю ставиться до нашої творчої праці. Якщо ми гарно провели захід і маємо подяки за нього, то він шукає спосіб, як захочити працівників. Це може бути грамота чи премія, але стовідсотково це не залишиться поза його увагою.

Він уважно ставиться до умов нашої праці. Майже кожен кабінет оснащений належною орттехнікою, кондиціонером, новими меблями. Сьогодні отримати на все це кошти — надскладно, але йому вдається.

Ця робота проходить непомітно, за стінами директорського кабінету, але в кінцевому результаті розумієш її вагомість. З таким талановитим керівником працюється легко та комфортно. Дуже шкода, що з ним не продовжили контракт.

Ірина Яворська

Неля Сиротова

— А як зворушливо наш директор піклується про бібліотеку, — каже провідний фахівець бібліотеки УКІЦ Неля Сиротова. Керівництво «Атлантики» в часи занепаду підприємства перестало дбати про книги: їх внесли й склали у підвал. Коли в лютому 1996 року було створено Центр, а я працюю з перших місяців його створення, ми власно руч розбиралі купи книжок, сортували їх. Технічну літературу відправили до технічних ВНЗ та ПТУ. З художньої створювали бібліотеку Центру, викремлюючи фонд української літератури. Того часу українських книг у бібліотеці було дуже мало. Зате зараз — близько 12 тисяч примірників. Бібліотека — найулюбленіший куточок пана Коротуна, яким він дуже пишеться і небезпідставно. Адже сам безпосередньо брав участь у створенні бібліотеки й упродовж 15 років піклувався про її змістовне наповнення.

— Наша бібліотека, — каже пані Сиротова, — просто унікальна, особливо виданнями з історії України. Це й радянська історіографія, й погляд на історію держави з боку діаспори, й створена вже сучасними науковими історіями з дослідженням документів, які раніше приховувалися від суспільства. Бібліотека постійно поповнюється. Я вже писала директору доповідну записку, пропонуючи віднайти можливість розширити приміщення,

Геннадій Алексєєвський

й моя пропозиція не залишилася поза увагою. До нас інколи з місцевих шкіл приходять одразу по два класи. Тоді тут буває тісно, ми змушені зносити стільці звідусиль, але за такого маленького приміщення це не завжди рятує. Тому директор уже має певні наміри щодо розширення площин бібліотеки.

Я вдячна долі, що працюю за фахом та ще й у такій поважній установі культури, як наш Центр. Адже, прибувши до Севастополя, навіть не уявляла, як після Київського інституту культури ім. Корнійчука віднайду тут собі місце за фахом. Шукаючи роботу, чула однаково байдуже: «Ми вам зателефонуємо...» А Олександр Артемович подивився документи, вислухав і запропонував одразу вийти на роботу. Сьогодні я щаслива, бо почуваюся на своєму місці. Адже працювати за фахом — це надзвичайне задоволення.

Про чуйність, толерантність та взаємоповагу директора та працівників Центру розповідали мені майже кожному відділі.

Заступник директора з культурно-масової роботи Геннадій Алексєєвський вважає Олександра Коротуна видатним керівником, людиною зваженою, толерантною, з рідкісним талантом — притягувати до себе талановитих небайдужих та порядних людей.

— З ним можна не погоджуватися й сперечатися у справі без будь-яких кар'єрних наслідків. Нас не торкнулася криза, оминула оптимізація, як тепер називають скорочення штатів. Позначилося вміння Олександра Артемовича відстоювати свою думку на всіх керівних рівнях. Ми не знаємо, що таке

«текучість» кадрів: у нас люди працюють багато років, «добра від добра не шукаючи», як кажуть. Зарплати хоч і не дуже високі, зате стабільні, завжди виплачуються лікарняні. Люди почуваються захищеними. Що стосується відпочинку чи санаторного лікування, то це вже по лінії профкому. Але знову ж таки, сам Олександр Артемович жодного разу не користувався профспілковими соціальними пільгами. (Такі речі швидко стають відомі у колективі).

У житті кожного працівника бувають скрутні моменти. До Олександра Артемовича можна було звертатися сміливо: жоден випадок він не залишав поза увагою, шукав і віднаходив спосіб, як працівникові допомогти.

А ще в нього особливі чуття на талановитих людей. Він якимось чином їх одразу вираховує, підтримує, допомагає розвиватися. Неквапливо, з розумінням того, що швидких результатів очікувати не варто. За прикладом далеко ходити не треба: у Центрі співак — Дмитро Морозов, 15 жовтня відбувся його сольний концерт. А колись він відштовхувався до нас освітлювачем. Мабуть, ним був і досі, якби Олександр Артемович не був і досі, якби

Тетяна Тимофєєва

почув, як він співає. Й таких прикладів можна навести чимало.

А погляньте на територію навколо Центру. Там немає жодного недопалка. Прибиралиниць ніхто не бачить, але завжди прибрано. Про те, як доглядає Зимовий сад Центру наша квітникарка, взагалі легенди переказують: кожен листочок зволожить, кожну грудочку землі у вазонах перебере. Коли керівник знаходить стежку до душі кожного працівника, тоді люди працюють не лише за гроші.

Кожен з нас робить свою справу в осередку культури під назвою Український культурно-інформаційний центр Севастополя, а директор, крім цього, що й бере на себе відповідальність за злагоджену колективну працю. УКІЦ без Коротуна осиротіє. Ми намагалися якось відстояти нашого директора, але, схоже, залишилися не почутими.

З АРХІВУ «КС» 30 січня цього року Севастопольському українському культурно-інформаційному центру виповнилося 15 років. На урочистий вечір з нагоди цієї дати до центру завітали почесні гості: заступник міністра культури України Лісничий В. М.; заступник голови Севастопольської міської держадміністрації Цокур І. Г., начальник управління культури міста Зеніна Т. В., члени Асоціації національно-культурних товариств Севастополя, представники ВМС ЗС України та громадських організацій міста.

Того вечора ширі вітання гостей доповнювали яскраві концертні номери. Працівники Центру отримали Почесні грамоти від Міністерства культури і туризму України та керівництва міста.

На фото: Почесну грамоту Міністерства культури України керівнику хореографічного ансамблю «Атлантика» Галині Кравченко вручає заступник міністра Вікторія Лісничий, поруч — директор УКІЦ Олександр Коротун. (Фото Л. Садовніченко)

Тамара Глущенко

Тамара Глущенко, завідувачка відділу мистецтв УКІЦ:

— Термін перебування на посаді Олександра Артемовича закінчився і наше майбутнє — невизначене. Це хвилює не лише нас, але й батьківські комітети творчих дитячих колективів. Прізвище наступного директора невідоме, проте у місті ходять чутки, що майбутнє керівництво УКІЦ рухається у напрямку нової посади зі своїми колективами. А куди подінеться наші? Танцювальний колектив «Атлантика» вже відзначив своє 25-річчя. Є пісенні творчі колективи, удо-стоєні звання народних.

Тому питання зміни керівництва хвилює всіх без винятку. Якби до нашої думки хтось дослухався, якби, нарешті, була якесь визначеність. Ми розуміємо, що наш директор — у вельми поважному віці й те, що з ним не продовжили контракт, мало колись статися. Ale чому ми опинилися в повній інформаційній ізоляції, не отримавши на наші листи жодної відповіді? Хіба думка колективу вже нічого не важить? За 15 років існування УКІЦ ми пережили чимало різних ситуацій: від добріх до скрутних, але нас поважали й ми цим пишалися. Саме тому сьогоднішню ситуацію сприймаємо як образливу для колективу.

Тетяна Тимофєєва, завідувачка музею риболовства:

— Я працювала 10 років заступником Олександра Артемовича, я знаю, скільки праці, душі і серця він вкладав у роботу. Свого часу Коротун не дав знищити цей заклад культури. Вік, звичайно, у нього поважний, але здоров'я досить міцне, і він міг би ще попровати. Думається, що у Севастополі не знайдеться жодного фахівця, здатного очолити саме український культурно-інформаційний заклад й працювати краще Олександра Артемовича Коротуна. Мені відомо, що всі місцеві претенденти на цю посаду навіть українською мовою не володіють.

Поки я роздумувала над ситуацією, що склалася, до мене звернулася чергова з вахти: «Ви підтримуєте нашого директора?» Вона подала мені аркуш паперу, де вже стояло чимало підписів. Ставлячи ще й свій, я пораділа за Олександра Артемовича: не кожен керівник може похвальтися такою все-загальною любов'ю колективу.

Лідія Степко

м. Севастополь

ПРО «ВБИВЧУ СИЛУ» МОВИ...

(Закінчення.

Поч. на 1-й стор.)

Як вважає В. Андреєв, «у Криму ситуація з російською мовою якось неприродна, ненормальна». І навіть аргументи: «Я ж дивлюся телевізор — в основному там українська мова. В аптеку заходжу і намагаюся купити якісь ліки, тільки по пам'яті згадую, що це проти цього. А так нічого не розумію, хоча в українській мовній сфері я живу півтора року і більшість загальних термінів розумію. Але не специфічних термінів». Подібне, на думку дипломата, може становити загрозу життю людей. «І це права людей, які потрібно відстоювати! І я з жалем відзначаю, що Росія не ставить в офіційних форматах питання російської мови в належному ступені наполегливості», — сказав В. Андреєв.

Також генконсул РФ у Сімферополі вважає, що в Криму має бути не одна, а 10-15 шкіл із російською програмою навчання.

* * *

Голова Верховної Ради України Володимир Литвин вважає нісенітцею заяву генерального консула РФ у Криму Володимира Андреєва про те, що українська мова в автономії може

ТИМ ЧАСОМ...

РОСІЯ ХОЧЕ ЗОБОВ'ЯЗАТИ МІГРАНТІВ ЗНАТИ РОСІЙСЬКУ МОВУ

Голова Держдуми РФ Борис Гризлов виступає за ухвалення закону про обов'язковість знання російської мови для мігрантів, які розраховують на роботу в країні.

Як повідомили у прес-службі партії «Єдина Росія», Гризлов зазначив, що мігрантам не обов'язково складати іспит на знання російської мови.

«Це буде у вигляді тестування. Тільки після тестування людина може розраховувати на роботу в нашій країні», — сказав глава Держдуми.

«Близько 10% населення Росії складають мігранти, які до нас приїжджають, працюють. Я вважаю, що настав час ухвалити закон про обов'язковість знання російської мови для

становити загрозу життю людей. Як передає кореспондент УНІАН, про це В. Литвин сказав журналістам під час робочої поїздки до Житомирської області, коментуючи відповідну заяву В. Андреєва.

За словами В. Литвина, «він не збирається коментувати подібні нісенітниці».

«Я думаю, що є загрози спокою для самих політиків, які шукають собі проблеми, намагаються ці проблеми порушувати і створювати конфлікти на порожньому місці», — зауважив Голова Верховної Ради.

При цьому В. Литвин додав, що «мова — це джерело, яке, як би ти не намагався замулюти, завжди очиститься і завжди проб'є собі дорогу».

Він зазначив, що доки українські політики не займаються проблемами мови, мовна політика в Україні була толерантною і виваженою. «У нас раніше не було мовних проблем», — сказав спікер.

* * *

«Оголосити персоною нон гранта генерального консула Російської Федерації в Криму Володимира Андреєва за образу державної української мови», — вимагає від Міністерства закордонних справ голова Кримської ор-

того, щоб, в'їжджаючи до Росії, отримати право на роботу», — зазначив Гризлов.

При цьому, на його думку, тестуванням повинні займатися консульства в країнах, звідки приїжджають до Росії мігранти.

«Тільки знаючи російську мову, можна, по-перше, почитати наші закони і бути законослuhняними і захищеними громадянами, тому що закон нас не тільки зобов'язує, але й захищає», — сказав Гризлов.

«Тому думаю, що ця ініціатива буде втілена в проект закону про обов'язковість знання російської мови», — підсумував він.

«Левий берег»

У МОСКВІ НЕМАЄ БАЖАЮЧИХ ВЧИТИСЯ УКРАЇНСЬКОЮ?

Українська діаспора не змогла знайти бажаючих вчитися в українському класі у

яке передало йому підручник з української мови для російськомовних людей і російсько-український розмовник. Про це повідомляє сайт «Крим. Коментарі».

«Ви напишіть, що я довго сміявся у слухавку. Це схоже на клоунаду, а не відповідь на серйозно поставлене питання», — сказав Андреєв. — Я думав, що словник передадуть медичний, а тут передають підручник. Підручник у мене є. А взагалі-то, не напасується словників. Це ж не мені потрібно, а тим бабусям, російським громадянкам, які до мене приходять і скажуть на ці інструкції (інструкції до ліків українською мовою — ред.).

Генконсул зазначив, що не говорив про небезпеку для життя людей. «Це безглузді заголовки. А те, що я говорив — це реальна ситуація, коли хтось приходить в аптеку, бере ліки і отримує інструкцію українською мовою і лише українською», — сказав Андреєв.

Він також додав, що применшувати його спроби вивчити українську мову не варто: «Я досягдало віддало в ній просунувся. Але не настільки далеко, щоб розбиратися в тонкощах термінології. А мені це потрібно — вік, коли вже турбує серце, а тут ще нічого не розумію. Тобто це є відображенням моїх власних проблем»...

ХТО ДОВЕДЕДО КІЄВА?

Вірно — мові, народна мудрість краща за будь-якого провідника.

А далі? По самому Києву — як? Е ні, мові вам у пригоді не дуже то й стане.

Словник! Тільки словник іншомовних слів!

Питаєте, якою мовою? Авжеж не українською! Не знаю, як щодо китайської або мови хінді, а от англійська вам замінить рідну. Не станете ж ви показувати власну неосвіченість, питаючи: як пройти до такого-то магазину, скажіть тильки, як вам пройти до «шопу» — і все стане зрозумілим. Або на питання, де ти був, не кажіть по-мужичому «у крамниці», а кажіть — у «шопі». І не дуже звертайте увагу на гумориста Павла Глазового, бо в його одній гуморесці жінка питає чоловіка, де ти, мовляв, дістав отаку погань? Чоловік їй делікатною мовою і каже: «У шопі». То ви знаєте, що йому відповіла ота, як тепер кажуть, «неадекватна жінка» із своїм мовним примітивізмом? От вам і «шоп!» А все через відсутність словника.

Слухаєте, до прикладу, українське радіо: диктор каже «хіт!» А що воно таке за отої звір «хіт»? Або сповіщає радіо «Культура» про якийсь дивовижний «флеш-шоп». Де май ятівний словник? Знову жінка потягла його з собою на базар, бо вже її допекли оті вражі витребенки: віскас, тшіппі, кітка, сток, хот-дог! Жінка вдома бойтися при діях голосно вимовляти, хто його знає, може, то яке неподобство?

Хто тільки тепер не рветься до закордоння: Лондон, Нью-Йорк, Оттава, Індіана, а я кажу собі так: нашо тобі витрачати гроші на різні там дива, хіба тобі іх у Києві мало? Ідеш вулицю — і наче ти у Нью-Орлеані або у Денвері, Аделайді або Мельбурні — іноземних назв щора з більша, одним словом, «загряніця».

Але попереджаю, не економте на словниках, не беріть на п'ять чи десять тисяч слів, бо можете втратити в халепу через оту мовну перекладацьку мізерію! Беріть так, щоб густо тих слів імпортних було, щоб кожна назва англійською та перекладалася нашою! Но мені через рез оту економію бюджету якось довелось червоніти.

Іду і читаю «Курвес» («Curves»). Став я, як вкопаний, і ще раз перечитую: «курвес», як не читаю, а все виходить на оте безсоромництво! Порився у словнику — нема такого слова. Є «Curve» — це, значить, кривизна, викривлення, чи що (теж нівроку!), а «curves» як і не було! Ті англійці щось там намудрили зі своєю мовою — одне читається, друге вимовляється, третє — розуміється. От і догадайся, що воно й до чого. Я й питаю жіночку, яка намірилась зайти в двері, де, як я переклав по-нашому, на вівісі написано «курвес»: що то, мовляв, за магазин? А вона з посмішкою та каже:

— Це тільки для жінок.

— Та я й сам бачу з назви, що нібито не для чоловіків. А все-таки, що воно таке? (А сам не наважуюсь вимовити «курвес», бо, гляди, жінка ще й по мармізі ляєсне).

— Це — не магазин, це — «фітнес-центр».

— Для всіх, чи тільки... — підводжу очі і вступлююсь у вивіску, а сам чую, що мені обличча червоні.

— Це, — каже жіночка, — клуб, де жінки «худіють» (худнуть), і заходять туди чоловікам заборонено.

— То й тільки?

Заходжу.

— Що ж означає те слово по-нашому, — питаю у молодесенької менеджеринки чи менеджерихи, — не знаю, як його і вимовити. А вона, сердешна, і сама добре не тямиться, простигає мені з посмішкою кольорову листівочку — проспект чи програмку, де я вичитую по-нашому: «Фіт-курвес» з пріписом внизу: «Сила здивувати себе!»

Ні, таки доведеться їхати на Петровікі по стовідсотковій дорожі словник!

Олесь ГРИБ

СУСПІЛЬСТВО І МОВА: СОЦІОКУЛЬТУРНІ ВИМІРИ

Саме з такою назвою 14-15 жовтня 2011 року в Запоріжжі відбулася Всеукраїнська науково-практична та громадсько-політична конференція, організаторами якої стали Класичний приватний університет, Запорізьке об'єднання Всеукраїнського Товариства «Просвіта» ім. Т. Г. Шевченка, Запорізький Січовий соціально-педагогічний комплекс — ЗССПК (Січове Духовне Братство — СДБ) та Приватний науково-освітній центр «Січова академія» (член ЗССПК-СДБ).

Учасниками конференції стали вчені, викладачі, студенти вітчизняних ВНЗ, представники Всеукраїнського Товариства «Просвіта» ім. Т. Г. Шевченка, громадських організацій та партій з Києва, Черкас, Івано-Франківська, Запоріжжя та Запорізької області.

Перший день роботи конференції пройшов у неформальній невимушений атмосфері — на острові Хортиця, де учасники конференції взяли участь у святкуванні Покрови та Дня українського козацтва. Неформальне спілкування, свіже повітря, атмосфера свята та величезна позитивна енергетика Хортиці додали настрою та позитиву.

Другого дня під час пленарного засідання та роботи в секціях обговорювався широкий спектр питань, пов'язаних з використанням, збереженням та розвитком української мови. Найбільшу

життя суспільства».

Підсумком роботи стало заключне пленарне засідання, на якому були ухвалені резолюція конференції, заява «Про необхідність подолання антиукраїнських мовних штампів часів імперії» та звернення «До всіх українців, в Україні сущих», адресовані до українців та безпосередньо до представників центральних органів влади. Зважаючи на гостроту мовного питання, учасники домовилися через рік про-

вести другий етап мовної конференції, заявки на участь у якій можна надсилати вже зараз.

За підсумками конференції планується видання збірки доповідей. Замовити збірку, програму конференції та отримати більш детальну інформацію можна за тел.: 098-436-23-63; 099-971-15-36; prosvita-zp@ukr.net

Олег ТКАЧЕНКО,
відповідальний секретар
оргкомітету, голова ЗОО ВУТ
«Просвіта» ім. Т. Г. Шевченка,
генеральний директор Запорізького Січового соціально-педагогічного комплексу

Учасники конференції на легендарній Хортиці

АЛЕНА
ПЛАКІДА
Міністр культури
Автономної Республіки КримОЛЬГІНА
ЕМІРОВА
Начальник управління з пресової
культурою, інформаційної роботи
і зв'язків з обласнимиАНДРІЙ
МАЛЫГІНЛАРИНА
КУДРЯШОВАВАЛЕРІЙ
Науменко
Директор КРУ «Центральний музей Тавриди»

СТАЖУВАТИСЬ НЕ СОРОМНО - НАВІТЬ МІНІСТРАМ

Підсумки роботи за 9 місяців цього року міністр культури Криму Альона Плакіда підбила на прес-конференції 26 жовтня. Вірніше, прес-реліз з цифрами та сухим переліком подій журналісти одержали сам по собі, а розмова точилася навколо свіжих фактів — поїздки наших високопоставлених стажувальників до Росії за досвідом.

Тож розпочнемо з підсумків.

За підзвітний період мережа закладів культури клубного типу збільшилась за рахунок відкриття клубу в Сакському районі. Платних послуг населенню здійснено на суму 76080 тис. грн. — це на 13658,1 тис. грн. більше, ніж за відповідний період минулого року. За 9 місяців музеї Криму відвідало 3,5 млн. людей. Збільшився і прибуток музеїв та заповідників на 26,5% порівняно з відповідним періодом минулого року. У Чорноморському історико-археологічному заповіднику «Калос Лімен» введена дисkontна система «Сімейний пакет», що передбачає знижку в розмірі оплати на 10%. У Лівадійському палаці-музеї екскурсії супроводжуються співом чоловічої капели Нижньогірської консерваторії «Благовіст».

У третьому кварталі відкрилися виставки «Коштовності Криму», «Живопис під водою» (художник О. Белозор), «Імператорський дім Романовичів. Минуле та сучасність». Відбулися Міжнародний науково-творчий симпозіум «Волошинський вересень», виставка «Духовний світ Сходу», ХХ Кримські міжнародні Шмельовські читання «І. С. Шмельов та письменники літературного зарубіжжя», науково-практична конференція «Альмінські читання», реконструкція Альмінської битви, ювілейні заходи, пов'язані з будинком-музеєм А. П. Чехова, Керченським музеєм старожитностей та Великим Білим Лівадійським палацом.

На 1,4 тис. примірників у третьому кварталі поповнився фонд бібліотек автономії. Всього в бібліотеках у цьому кварталі проведено 7,5 тис. заходів. Велика увага приділяється комп'ютеризації бібліотек, підключення їх до інтернету. На Всеукраїнський день бібліотек 40 кращих бібліотечних працівників були відзначенні урядовими нагородами, грамотами та подяками. У рамках щорічної акції «Подаруй книгу своїй бібліотеці» міністерствами та рескомітетами АРК було передано у фонди бібліотек автономії 16 тис. примірників книг.

Активізується гастрольната концертна діяльність театрів і концертних організацій. Вокально-хореографічний ансамбль «Таврія» побував у Франції, кримськотатарський ансамбль «Крим» — у Львові, «Кримський академічний театр ляльок» взяв участь у фестивалях у Вінниці та Львові, «Кримський академічний музично-драматичний театр» дав 10 спектаклів у регіонах України, «Кримськотатарський академічний музично-драматичний театр» виступив з кількома виставами в Росії і Польщі.

У звіті присутня ще низка різноманітних оргзаходів та детальні розписані діякі з названих тут положень.

Один із згаданих видів діяльності хочу виділити: «Успішно реалізується обмін міжмузейними виставками, у тому числі і міжнародними: виставка «Невідомі Романови» в КРУ «Лівадійський палац-музей», «Крим — Приазов'я»: загальний спадок, непорівні зв'язки. Історія і культура маріупольських греків» в КРУ «Центральний музей Тавриди», «Максиміліан Волошин і Марина Цветаєва. До 100-річчя зустрічі» — культурний центр «Будинок-музей Марини Цветаєвої», «Дієго Рівера — художник-кубіст» — виставка картин у КРУ «Коктебельський екологічно-історико-культурний заповідник», «Кіммерія М. А. Волошина» в м. Севілья (Іспанія) та інші.

Перераховане має безпосереднє відношення до тієї живої розмови, яка відбулася під час прес-конференції, у зв'язку з тим, що міністр культури з групою управлінців муzejних установ нещодавно побували у Санкт-Петербурзі з метою запозичення досвіду та саме обміну виставковими експозиціями, які б мали користуватися величим інтересом глядачів. Йшлося передовсім про налагодження партнерських стосунків з працівниками Ермітажу.

Міністр розповіла про ті нові функції, якими наділені сьогодні муzejні установи, і її доповнили інші присутні. Нинішнім «продвинутим» дітям та молоді, виявляється, недостатньо просто ознайомитися з експонатами. (Особливо, якщо 90-95% їхньої реальної кількості не виставляється. Чому? Так і не зрозуміла, здається, немає належних умов. Та чи є вони в підсобних приміщеннях, де ці експонати перевірюють десятиліттями?). Тож музеї мають використовувати новітні технології, інноваційні засоби. Бо, як зазначила начальник управління закладів культури, інформаційної діяльності та зв'язків із громадськістю Олена Емірова: «Музей вже не може бути просто вчителем життя». Діти мають ставати безпосередніми учасниками процесу пізнавання в якийсь ігровій формі. Вона навела кілька прикладів того, як це робиться у Росії, особливо щодо дітей із послабленням зором, котрі вивчають «історію кінчиками пальців», у обдарованих дітей — своїм пріоритети, їм більче програма «Малюємо історію». Студенти відвідують Ермітаж безкоштовно, школярі користуються пільгами.

На думку відвідувачів Санкт-Петербурга, в Криму можна було б взагалі створити один із Ермітажних центрів, для якого підішов би Масандровський палац або ж Сімферопольський художній музей. Щоправда, для цього б довелося вкласти певні кошти в переобладнання приміщення. Та в будь-якому разі вже наступного року співпраця з Ермітажем увійде в фазу активної підготовки. Зокрема, продовжаться стажування кримських муzejних працівників у Північній столиці

Росії, яка залишила у кільватері щодо музеїної справи не тільки нас, але й багато розвинених країн. Про це говорила і директор КРУ «Сімферопольський художній музей» Ларіна Володимирівна Кудряшова. Але вона цілком усвідомлює, що співпраця буде успішно лише за умови фінансування проектів російською стороною, та й доки не буде створено урядом «зеленого коридору» для культури, виникає постійні проблеми зі сплаченням мита, яке може перевереслювати у весь економічний ефект від співпраці двох держав.

Про долю «Бахчисарайського історико-культурного заповідника» та його шансі потрапити в список ЮНЕСКО розповідав директор заповідника Валерій Євгенович Науменко. Перед керівництвом була поставлена вимога розширенії номінації, тобто, окрім найімовірнішого об'єкта — Ханського палацу, туди мало увійти ще щось додатково. В музеї вирішили включити в нові мініацію частину незмінного зі стародавніх часів ландшафту, в тому числі й Чуфут-Кале. Як варіант розглядається ще й «Печерні міста Криму». Це — Мангуп-Кале і Еску-Кермен. Підготовка до процедури співпраці з ЮНЕСКО має бути закінчена до 1 вересня наступного року, а сама процедура внесення до списку триватиме до 2014 року. У разі позитивного рішення пам'ятки потрапляють під посилене державне піклування та забезпечуються рекламию, що має привабити близько 10 млн. туристів.

Після запрошення до театру, який щойно розпочав осінній сезон, та на міжнародну виставку «Крим — круглий рік», яка проводиться спільно з міністерством туризму в Ялті, Альона Плакіда відповіла на запитання журналістів.

Якою є мінімальна зарплата працівника культури, вона не знала і замість 950 грн. припустилася, що це 1,5 тисяч. Таким чином журналісти підбиралися до найболючішого питання: як же працювати та ще й відповідати підвищеним вимогам людям, якщо їхньої зарплати вистачає хіба що на тиждень? Адже поки що окремі магазини для працівників культури не побудували... А якби й так, та чи не соромно було б бачити там тих, кому ввечері, стоячи, аплодують інші, добре забезпечені?

У розвиток теми міністр повідомила, що в Російському драматичному театрі багатьох людей звільнили, тих, кого не влаштували зарплати. (Але чомусь «звільнили», а не «звільнилися», тож, треба думати, за конфліктну ситуацію).

Аж ніяк не бажаючи образити юну, як для своєї посади, чарівну Альону Олександровну, дозволила собі все ж таки поцікавитися долею Кримської філармонії, тим більше, що не почула нічого про гастрольну діяльність «Таврійського благовісту», який теж щойно повернувся з Росії.

Міністр розповіла, що кілька відділень філармонії (у Феодосії та Керчі) вже переведені на госп-

розрахунок. Щодо Сімферополя, тут все залежить від її керівництва.

— У міністерстві й так кожен день починається і закінчується обговоренням цих питань. Сьогодні ми змушені «танцювати» в рамках того, що маємо. Багато артистів філармонії скаржаться, що у них не налагоджена концертна діяльність. Складається ситуація, коли кожен має дбати про себе сам. Я бувала там неодноразово, спілкувалася з активом. Думаю, треба переглянути роботу кожного артиста, визначитися з його внеском. Із цією метою 27 листопада в Українському музичному театрі відбудеться звітний концерт філармонії.

На зауваження журналістів, що оперні театри та філармонії дотується в усьому світі, міністр нарікнула на безініціативність керівництва Кримської філармонії.

— Ми їм виділили кошти, та не мали від них жодних пропозицій, куди ці гроші варто вкладти. Але ж в інших містах відділення філармонії знаходять можливість працювати і заробляти!

На цьому болючому місці ініціативу в свої руки взяв Всеукраїнський інформаційно-культурний центр, представниця якого вступила з пропозицією щовесни, 25 квітня (у день народження Віри Роїк) проводити фестиваль вишивки, який би згодом став всеукраїнським.

Альона Плакіда не заперечувала, тим більше, що, як вона повідомила, кошти для створення музею Віри Роїк уже передбачені в бюджеті.

Далі знову розмова точилася навколо фінансів, які потребні і на усунення аварійного становища Ханського палацу, і на обмін виставками із Санкт-Петербургом, і на поповнення власних муzejних фондів, фінансів, яких немає. Але й виних, як зазначає, немає. Міністерство грошей не друкує. Тож і про кримський Ермітаж навряд чи варто говорити всерійоз. По-перше, навіть і десяток найкращих полотен на відряд чи нагадуватимуть надзвичайне місто-музей Санкт-Петербург з чи не найдивовижнішим музеєм у світі, який треба оглядати тижнями, лише відчуваючи дедалі більший голод у спілкуванні з мистецтвом, адже Ермітаж — це ціла чарівна країна, в усякому разі, таким він був у середині 70-х років. А по-друге, аби щось виро сло, треба спочатку посіяти, та ще й полити.

У розвиток теми міністр повідомила, що в Російському драматичному театрі багатьох людей звільнили, тих, кого не влаштували зарплати. (Але чомусь «звільнили», а не «звільнилися», тож, треба думати, за конфліктну ситуацію).

Тамара СОЛОВЕЙ

На фото — учасники прес-конференції: міністр культури АРК Альона Плакіда; начальник управління закладів культури, інформаційної діяльності та зв'язків із громадськістю Олена Емірова; директор КРУ «Центральний музей Тавриди» Андрій Мальгін; директор Сімферопольського художнього музею Ларіна Кудряшова; директор «Бахчисарайського історико-культурного заповідника» Валерій Науменко

БІБЛІОТЕКА — ЯК ІНФОРМАЦІЙНИЙ ЦЕНТР

28 жовтня 2011 року в Центральній районній бібліотеці ім. О. І. Корсовецького Чорноморської ЦБС відбулася презентація проекту «Організація нових інформаційних послуг з використанням доступу до мережі інтернет у бібліотеках Чорноморської централізованої бібліотечної системи». Цей захід став підсумком участі й перемоги 5 бібліотек Чорноморської ЦБС (ЦРБ ім. О. І. Корсовецького, РДБ ім. С. В. Ягупової, Міжводненська бібліотека-філія № 6, Новосільська бібліотека-філія № 8 ім. І. Чумакова й Водопійненська бібліотека-філія №11) у конкурсі проектів Програми «Бібліоміст» «Організація нових бібліотечних послуг з використанням вільного доступу до інтернету».

У заході взяли участь міністр культури Криму Альона

Плакіда, регіональний представник в автономії програми «Бібліоміст» (IREX) Антуанетта Лук'яненко, заступник голови Чорноморської районної ради Олексій Михайлівський, заступник голови Чорноморської райдержадміністрації Олександр Меховський, громадськість району, читачі й представники ЗМІ.

За словами Альони Плакіди, відкриття в бібліотеках Чорноморського району пунктів вільного доступу до інтер

Володимир Ніколенко

У МОСКВІ ШАНУЮТЬ. А ВДОМА?

Поки журналісти і очільники закладів культури обговорювали, де взяти гроші, без яких «всюди клин», керівник камерного хору Кримської філармонії «Таврійський благовіст» Володимир Ніколенко теж готовувався до прес-конференції, і не тому, що його досягнень міністр не помітила і про гастролі не згадала взагалі (він про це не знат), а тому, що хотілося поділитися яскравими враженнями, необхідними, аби підживлюватися артистам по-зитивною енергетикою, почуватися такими, якими вони і є насправді, — талановитими, неординарними, гідними моря квітів і оваций.

Лише так можна триматися в тонусі, не опустити крила, не почуватися адекватними тій грошовій винагороді, яку має можливість виплачувати артистам держава. Інша справа, коли б вони дійсно робили щось «корисне і затребуване», скажімо, працювали у громадських вибирачках, де круться жива копійка! Звідти і на пенсію виходить не соромно. Але за все це одразу дуже соромно, і особисто мені, оськільки змушені вдаватися до такого цинізму, бо вже в попередніх своїх публікаціях, здається, витратила всі пристойні аргументи.

Що ж, будемо тішитися і тим, що не хлібом єдиним живе людина, а ще і радістю дарувати радість, радістю почуватися обранцем долі, стоячи в Історичному музеї Москви чи то в Рахманіновському залі. Раніше це був зал Синодального училища, де готували церковних регентів і півчих православних храмів. Училище мало першокласний хор, який брав участь у патріарших богослужіннях Успенського собору Кремля. Саме в цьому училищі, заснованому ще позамилукого століття, навчалися видатні майстри музичної культури. У залі дивовижна акустика, від чого захоплює подих.

«Таврійський благовіст» — єдиний на міжнародному хоровому фестивалі представляє Україну, разом з творчими колективами, які представляють США, Німеччину, Францію і, звичайно ж, Росію. Присвячувався фестиваль 450-річно спорудження Покровського собору (храму Василія Блаженного).

Пам'ятаю стурбованість цим запрошенням керівника камерного хору ще влітку. Гроші на дорогу в Криму йому не обіцяли, на порядку денному були і пошуки гуртожитку, де б могли притулитися артисти в Москві. Але всі ці турботи взяв на себе міністр культури Російської Фе-

В парадних «сінях»
Історичного музею разом
з міністром О. Авдеєвим

дерациї Олександр Авдеєв, який пізніше відзначив виступ «Таврійського благовісту» грамотою.

Цей перший у Москві міжнародний фестиваль в Історичному музеї прямо на Красній площі, у самому серці Росії проводився з благословення Патріарха Московського і всієї Русі Кирила і, здавалося, мав би представляти собою торжество православ'я.

Тож «Таврійський благовіст» дещо здивував своїм репертуаром, до якого, окрім православного піснеспіву, увійшли й кримськотатарські народні пісні та, зокрема, твір Галини Григор'євої, кримчанки, яка нині працює в Естонії, присвячений загибелі парома «Естонія». Але присутні зустріли ці виступи бурхливими овациями. А сам хор було запрошено для участі в фестивалі «Співаки нового тисячоліття», що відбудеться наступного року в Ро-

стові-на-Дону та Бостоні (США).

Самому ж Володимиру Ніколенко запропонували стати членом творчого об'єднання «Шереметьєв-Центр».

Керівник хору з гордістю прочитував почуте на адресу свого колективу: «У вашому виконанні кожен музичний твір нагадує добре відшліфовані алмази». І тут, мабуть, за асоціацією знову згадалася українська «перлина». Та хіба ж камерний хор не працює на підвищення іміджу Криму, як цього вимагає нинішня політика? Ці біль і образ час від часу проривалися через загальний піднесений тон творчого звіту. Так, єдиною людиною в Криму, який було не байдуже до

гастролей, став депутат від «Руського єдинства» пан Аксёнов. Пригадав В. Ніколенко і розмову з міністром щодо фінансування.

— Альона Олександровна сказала, що існує формула, згідно з якою джерело культури має передплати на певну кількість громадян. І у нас таких джерел значно більше, ніж потрібно. А ось у Переяславі-Хмельницькому проживає 27 тис. людей і є 27 музеїв. Хіба це вкладається в формулу?

В. Ніколенко з гіркотою згадує і про те, що міністерство не виділило його колективу автобуса для поїздки в Ялту на туристичний ярмарок. Ні, він не хоче конфліктувати, він бажає хоча б широко доброчільного ставлення, якщо уже все одно зарплати урізали вдвічі — саме такою мені уявляється ситуація. Хоче, аби визнали очевидне, — артист не має займати останню сходинку соціальної драбини, і цілком у цьому має рацію. Втім, має рацію і міністр, яка просто втілює в життя державну політику й відчуває роздратування, коли їй заважають це робити.

Але є вихід: насамперед зустрітися і поговорити, відкинувшись амбіції і визнаючи взаємні заслуги та відповідальність. Можливо, і народився б якийсь для усіх приятний проект?

— Ось в Ужгороді, — розповідає Володимир Михайлович, — губернатор зібрав усіх керівників оздоровниць і сказав: маємо допомагати своїм артистам і не запрошувати чужих. А хто буде це робити, чекайте проблем. А у нас запрошують кого завгодно, платять шалені гроші, своїх же — лише коли хочуть зекономити, дадуть на усіх 300 грн. або просто потиснуть руку.

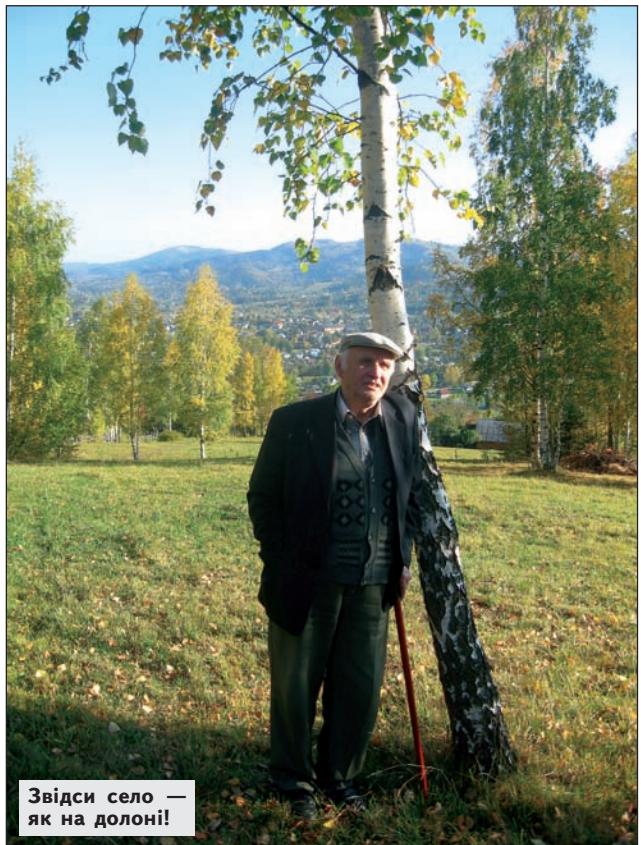
І це теж — інформація для роздумів, як і звітний концерт, де відсіюватимуться «двічники». Ті, кому трохи за тридцять, можливо, пам'ятають горбачовську боротьбу з виноградниками під маркою боротьби з пиякотю. Один знаний виноградар, який присвятив цій справі все свідоме життя, добровільно розпрощався з ним на ознаку протесту. Минуло двадцять років. Українці як пили, так і п'ють, але, зазвичай, не вино, а міцну отруту, передчасна смертність у зв'язку з цим наближається до рівня жертв ДТП. А «оптимізований» виноградники так і не відновилися, зникли з плантацій і цілі сорти, знайомі мені з дитинства.

Та життя все одно триває. Навіть якщо пісня зовсім перестане лунати, воно триватиме й далі. Але хіба то буде життя?

Тамара СОЛОВЕЙ

В залі Рахманіновського музею

Звідси село — як на долоні!

(Продовження.
Поч. на 1-й стор.)**ЯК УЛЮБЛЕНЕ
СЕЛО ЦІСАРЯ
СТАЛО «НЕЗАЛЕЖНОЮ
РЕСПУБЛІКОЮ»**

Деякі народні легенди відносять заснування Космача до часів Київської Русі. В інших говориться, що першими поселенцями Космача були молоді купці з Італії. Навіть у деяких коломийках про це йдеться: *Той ой Космач файнє село З Клязь до Рушора, Бо Джульєта поселилась Перша у цих горах! В Завоєлах із Нікосом Удвох вони жили. Отак то си у Карпатах Люди розмножилися...*

Якщо легенда має під собою бодай якесь підґрунтя, то надзвичайні здібності місцевих мешканців до народних ремесел, живопису, писанкарства, пісні, танцю пояснили легко. Ще б пак — таке благородніше поєднання італійського і слов'янського начал! Про високу духовність гуцулів свідчить той факт, що на церкву святої Параскеви (вона була збудована в 1718 році з тисового дерева без жодного цвяха!) щедро жертвував, та й сам працював на будівництві тоді ще молодий Олекса Довбуш, майбутній ватажок опришків. Це стосовно духовності і потягу до краси. А стосовно землеробства, то в космацькій долині зазвичай холодніше, ніж на Закарпатті, та й ґрунти тут не такі родючі, як на Поділлі чи на Полтавщині, тому працювати селянам завжди доводилося тяжко. В часи Австро-Угорщини гуцули навіть просили цісаря Франца Йосифа, щоб він зменшив їм податки. Двадцять верховинців тоді одягнулися в космацький одяг і вирушили до Відня. Цісар прийняв послів дуже тепло, а після розмови просив пріятихати до Відня ще раз, тільки вже з хором. І це прохання монарха було виконане. Між цісарем і космачанами зав'язалася така щира дружба, яка дуже рідко траплялася між монархами і підлеглими. З часом Космач майже повністю був звільнений від податків! А портрети Франца Йосифа та членів його родини вчайдні гуцули ставили поруч з іконами. Дехто із старожилів досі зберігає у себе порт-

статусу волелюбне село так і не втратило — навіть 50-ти післявоєнних років було мало для його цілковитого упокорення.

**ГОСТИННІСТЬ
ГУЦУЛІВ — ПІДГРУНТЯ
ДЛЯ КУЛЬТУРНОГО
ВЗАЄМОЗБАГАЧЕННЯ**

Космач живий, і не вмерла його культурницька слава! Опосередковано це підтвердили учасники фестивалю писанкарства імені Тараса Городецького, який нещодавно проходив у Червонограді. Вони навпereб'я розповідали про космацьку писанку і радили мені познайомитись із Дмитром Пожоджуком, відомим дослідником Гуцульщини, заслуженим майстром народної творчості України, мистецтвознавцем і фольклористом, головою координаційної ради у справах відродження писанкарства. На додачу до всього пан Дмитро є ще й сільським головою Космача, тож кращого знавця села годі й шукати. Вирішив їхати, тим більше,

історія Космача пов'язана з біографією Олекси Новаківського, Григорія Смольського, Святослава Гординського, Едварда Козака, Степана Луцика, Мирона Левицького, Філарета Колесса, Ірини Вільде, етнографа Володимира Шухевича, головнокомандувача УПА Романа Шухевича, видатного кінорежисера Олександра Довженка. Це далеко не повний список, якби захотів заграти всіх, то статті не вистачило б... Ale зрозуміло одне: гуцули своєю традиційною аурою гостинності завжди притягували неординарних людей, «закохували» їх у Космач, натомість відомі діячі опосередковано так чи інакше залишили селу певну долю свого інтелектуального доробку. Зрозуміло, що працями, духовним внеском тих, хто жив і творив у селі, рано чи пізно хтось із місцевих зацікавиться. Не дивно, що «просунутих» космачан і тут, і по світах чимало. А саме село стає дедалі привабливішим для

місцевого осередку УРП Олекса Кушнірчук:

— Ось ви кажете, що ваші предки з Чернігівчиною... А у нас тут воював котишній старшина армії УНР Іван Ремболович. Родом він із містечка Городні Чернігівської області. Це легендарна особистість! Брав участь у Другому зимовому поході в 1921 році, якимось дивом йому вдалося уникнути розстрілу під Базаром. Поранений у ногу, босий і роздягнений, він у 18-градусний мороз по снігу доповз до лісу, де його підібрали селяни. Одужавши, Ремболович передішов радянсько-польський кордон і згодом написав спогади про цю подію. За деякими даними у міжвоєнний період він певний час проживав у Космачі з дружиною і трьома синами. Відомо, що вступив до дивізії «Галичина», в битві під Бродами був тяжко поранений, побратими вважали, що там він і загинув, але йому знову вдалося вижити завдяки селянам і оунівському підпіл-

популярними тоді в Східній Україні. І це незважаючи на те, що Галичина тоді входила до складу Польщі. Отже, гуцули завждивідчували свою спорідненість з Наддніпрянщиною!

**МІСЦЕВИЙ «ЖЕГЛОВ» —
ЛІТОПІСЕЦЬ КОСМАЧА**

Виявляється, тато пані Дарки — Василь Боб'як (1904–1987) взагалі був унікальною людиною! У вересні 1939 року він з однодумцями розброяв польську поліцію, лісничів, відставного капітана збройних сил Польщі Антонієвського. Коли мова зазнала про те, хто очолить місцеву міліцію, то всі зійшлися на кандидатурі хороброго і справедливо-го гуцула. Згодом він зачікав школу міліції в Івано-Франківську і став дільничним міліціонером. У 1940 році нейтралізував багатьох злодіїв і навіть затримав іноземних розвідників, за що від радянської влади отримав іменну зброю — пістолет системи Токарєва. Коли розпочалася Друга світова війна, Василь Боб'як врятував від самосуду голову місцевого колгоспу Андрія Пожоджука. Здавалося б, радянський патріотизм міліціонера не викликав жодного

КУЛЬТУРНА столиця

**ВІЧНА ТЕМА:
«СХІД — ЗАХІД»**

Оскільки для космачан я представляв «Кримську світлицю» та ще згадав про своє чернігівське коріння, то мова не могла не зайти про стосунки українського Сходу і Заходу. Голова місцевого рухівського осередку Василь Петрованчук з гордістю розповідав:

— У космачан завжди був високий рівень національної свідомості. В 1990 році космацькі гуцули стояли в живому ланцюгу на трасі «Житомир — Київ». Під час аварії на Чорнобильській АЕС космацький ансамблі пісні і танцю із двадцятьма дівчатами зійшли з концертами для ліквідаторів. Численна делегація наших майстрів брала участь у роботі Першого всеукраїнського конгресу писанкарів у 1992 році. I хоч у нас дуже багата місцева культура, нам не чуже і все наддніпрянське. Я інколи згадую зиму 1942 року. Тоді, за німецької влади, в Космачі відкрили дитячий садок, і я ходив туди — було мені лише 6 років. I все ж пам'ятаю, як ми ставили якусь виставу про кошаків. I мене, пораненого в груди «отамана», несли тоді на шаблях такі самі, як і я, хлоп'ята-«коzаки»... може, тому вихідці зі Сходу завжди у нас почувалися як у дома, навіть тоді, коли разом з гуцулами довелося воювати в лавах УПА.

Тему продовжує голова

лю. Зрозуміло, що така людина не могла не бути і в УПА. Ремболович воював у наших краях, а його заступниками були східні люди «Лісовий» і «Степовий». Це псевда, прізвища цих повстанців досі не встановлені, але відомо, що «Лісовий» також був родом із Чернігівчиною. У листопаді 1949 року Іван Ремболович потрапив до рук НКВД у районі Космача. Довго був під слідством, проте нікого не видав, і 8 вересня 1950 року його розстріляли. Ці подробиці стали відомими, коли відкрили архіви СБУ. Цікаво, що за висновком прокурора Івано-Франківської області від 27.06.1994 року Іван Ремболович реабілітації не підлягає. Мабуть, тому, що був надто затяжним петлюрівцем, «дивізійником» і бандерівцем водночас... Крім нього тут в УПА було ще багато східніків: і з Київщини, і з Донбасу, і з інших областей.

Трохи пролила світло на заторкнуту проблему і Дарка Садов'як. Зокрема, вона сказала:

— Мій тато до війни був автором місцевого аматорського гуртка. Вони тоді ставили не лише вистави на місцевому матеріалі, такі, як «Верховинці» чи «Олекса Довбуш», але й «Сватання на Гончарівці», «Наталка Полтавка» тощо. Тобто вистави, що були дуже

сумніві! Однак польська влада чомусь вважала його українським націоналістом. Коли Дарка Садов'як дала мені прочитати щоденники свого батька, я зрозумів, що тримаю в руках унікальний історичний документ! Його б до музею відправити, але виявилось, що місцевий «капітан Жеглов» заповів нащадкам тримати щоденник для себе і не довіряти його навіть журналістам. Аналізуючи цю прикуру для місцевого краєзнавства обставину, я згадом зрозумів мотиви Василя Боб'яка. Справа в тому, що у своєму щоденнику він описує події з 1909 року і вказує в ньому багато прізвищ місцевих жителів. Колишній міліціонер писав не лише про добре справи односельців, не соромився фіксувати для історії і негатив. Немає жодної гарантії, що детальні записи не спровокують у майбутньому якусь ворожнечу між гуцульськими родинами. Звісно, мудрий Василь Боб'як цього не хотів...

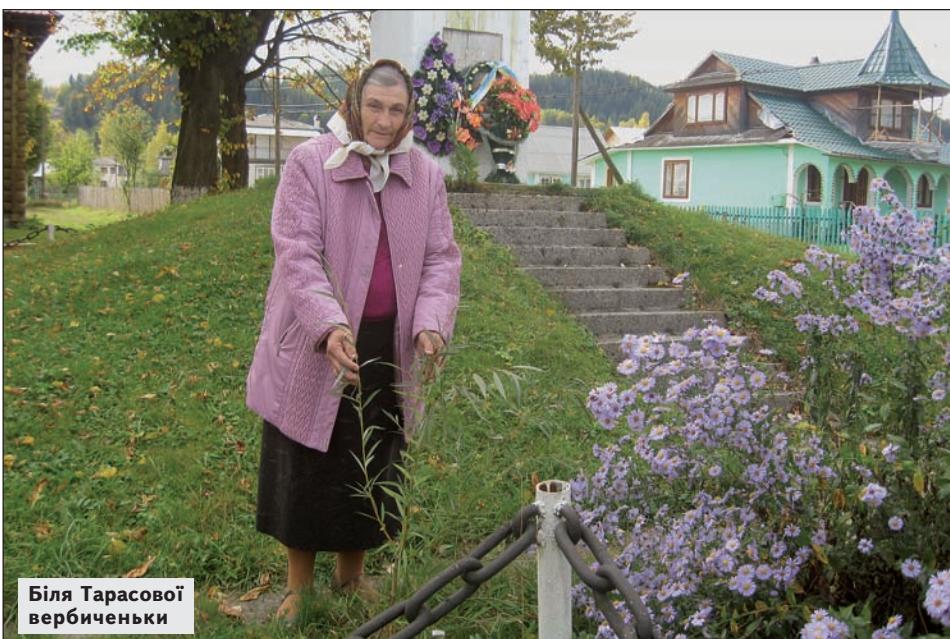
Але навіть якщо проаналізувати малоцікаві, на перший погляд, записи, то згодом розумієш: усі вони мають неабияку цінність для істориків. Наприклад, опис будівництва дороги Космач — Ворохта весною 1916 року. До того її, виявляється, не було? Були стежки і шуміла карпатська

Олекса Кушнірчук

тайга? Цілком можливо. І про умови роботи там є, і про зарплату: «Я заробляв по дві крони на день і харчувався з військової кухні разом з батьком». Є і про стан тодішніх лісів: «Ліс густий, непрохідний, місцями колоди і густі зарості, хащі. Тепер можна пройти і вночі цим лісом...» Очевидно, про свої дитячі й юнацькі роки пан Боб'як писав уже в останні роки і писав по пам'яті. Добре, що вона його ніколи не підводила! Пробував я зrozуміти і таке: як же патріотичний гуцул, якого поляки вважали українським націоналістом, пішов служити радянській владі? Адже не міг не знати про те, що відбувається в сусідніх селах? Пояснення «прадянськості», чи то пак «проросійськості» Василя Боб'яка на момент приходу радянської влади також знаходимо в його щоденнику. Виявляється, у 1915 році, в роки Першої світової війни через село проходили російські війська. Були це переважно донські і кубанські козаки. Австро-імперська пропаганда стверджувала, що козаки у жінок вирізають груди і п'ять крові, а дітей піками пропилюють. Тож гуцули чекали гіршого, а вийшло, що

щоб цензори мали можливість ознайомитися з текстом. Таким чином, російську військову кухню одинадцятилітній Василько вивчив досконало і зрозумів, що страхи односельців перебільшені. Добре придивився до симпатичного солдата Вані, який постійно жартував, навіть розповідав анекdoti через гучномовець під час перепочинку. Це щоб чули у австрійських окопах... А там, як на біду, також були українці — свідомі і вишколені «Січові стрільці». Битися за рідні гори і за справедливого цісара вони хотів були до останнього, та ось анекdoti виявилися зброяю набагато грізнішою, ніж російські гармати. Ваня, схоже, був більшовиком або ж співчував їм (Василько не раз передкунувався, що цей солдат страшенно не любить своє начальство, особливо царських генералів), його жарти подобалися обом воюючим сторонам, тому згодом галичан «січовиків» австро-імперське керівництво замінило на мадярів. Це відображене у щоденнику: «По тamtim боці австро-імперії теж перегрупували свої війська. На місце січових стрілецьких військ прийшли мадяри. Так ствер-

Біля Тарасової вербиченьки

Миколка Костюк, правнук Василя Боб'яка

тризуб у формі ластівки. Це була даніна минулому, спогад про незалежну Космацьку республіку в роки війни... А з часом сусідні села нас почали наслідувати. Ось вам і роль писанкарства! Яйце є символом зародження життя, саме тому гуцули вважають цей вид мистецтва одним з основних. Зауважте, на писанках переважає жовто-гарячий колір, а це — поганість лише навколо — колір наших лісів і половин у жовтні. Гарно, хіба ж не так?

Звичайно ж, гарно — хіба я міг заперечити? Витримавши діяку паузу, я запитав у Дмитра Онуфрійовича, чи зможуть культурницькі сили Космача надавати посильну допомогу музею вишивки імені Віри Роїк у Сімферополі, якщо його, дійсно, буде відкрито. Сільський голова відреагував дуже емоційно:

— А ви знаєте, Віру Роїк, цю дивовижну і надзвичайно талановиту жінку, я знав особисто! Причому, познайомилися ми з нею дуже давно, років тридцять тому. Так, це було саме в 1981 році... Звичайно ж, ми зробимо все, що від нас залежить, аби цей музей був якомога цікавішим. Та й взагалі, Крим і Гуцульщина повинні тісно контактувати. Ви знаєте, що на посаду мера Ялти свого часу балотувалася людина на прізвище Космач? Борис Космач, хоч і корінний кримчанин, але коли приїздив до нас, то почувався як у дома. Він російськомовний, але дуже пристильно ставиться до українства. А ще до нас уже четвертий чи п'ятий рік приїздить сімферопольський Олекса Носаненко. Він також «світличанин», тож про вашу бойову газету ми чули й раніше...

Тепер «Кримську світлицю» варто буде передплатити, адже культурне співробітництво Криму і Прикарпаття — це дуже важлива справа! І Космач тут міг би бути справжнім «культурницьким донором». До нас тягнуться усі: і українці з різних регіонів, і поляки, і німці, вже й італійці приїздили... А нещодавно я дізناвся, що й австралійські українці хочуть будувати монастир на горі Грегіт. Уже думають, як туди можна закинути техніку. Знаєте, чому вибрали це місце? Тому що там енергетика особлива! Як і в усій цій долині. Недаремно ж слово Космач мовознавці розшифрують як «келія сонця»...

Сергій ЛАЩЕНКО

Дмитро Пожоджук у своєму кабінеті

— Ось бачите, колись прості селяни краще могли згуртуватися для боротьби із зеленим змієм. А хіба тепер потреба в Товаристві тверезості відпала? Скількох людей згубила горілка? Це проблема не лише сходу, але й заходу України, різниці між регіонами тепер майже немає або ж вона несуттєва. Як визволення від кріпоснictва прийшло до наддніпрянців трохи пізніше, ніж до нас, але все ж прийшло, так і бич пляцтва нас не оминув... Він не зупинився перед Зброчем, легко проник до Галичини і робить тут свою чорну справу. І боротися з ним треба всім разом, спираючись передусім на церкву. Ні конфесії, ні регіони нас не повинні розділяти, бо всі ми один народ — українці!

Тут Дарка Садов'як підвезла мене до пам'ятника Тарасові Шевченку і з великою ніжністю підняла нахилені до землі тоненькі пагони верби:

— Це звідти, з Казахстану, з тих місць, де карався за правду наш Тарас... Бачите, ми, гуцули, шануємо поета так само, як і наддніпрянці.

Потім я ще довго думав над її словами, спілкуючись з онуками мудрої жінки — Миколою і Даркою.

Так, ми — один народ, але ж скільки у нас ще нерозв'язаних проблем! І вони майже однакові... Ось цей, завжди усміхнений і погуцульські репресії, адже з Космача депортували половину населення. Це була країна половина — найактивніші, свідомі люди. Але й у депортaciї люди намагалися не забувати своїх звичаїв! А ті, хто лишився, ставилися до своєї справи ще відповіальніше. Навіть національну символіку вони намагалися підкреслювати, писали невеличкий

Будучи переповнений враженнями і від цікавого щоденника Василя Боб'яка

3 ЛИСТОПАДА — ДЕНЬ РАКЕТНИХ ВІЙСЬК І АРТИЛЕРІЇ УКРАЇНИ

30 жовтня дислокованій у Криму Окремій береговий артилерійській групі ВМС України, де командиром є підполковник Дмитро Козаченко, виповнилося десять років. А зовсім недавно, ніби у подарунок самим собі до ювілею, воїни-артилеристи виконали майже 2000 (!) влучних пострілів з «Градів» та «Гіацинтів» у рамках підсумкових навчань військ «Адекватне реагування — 2011». Сьогодні ця частина є невід'ємною складовою військ берегової оборони молодого вітчизняного флоту, але історія одного з її дивізіонів сягає років Великої Вітчизняної війни.

У День відкритих дверей, напередодні свята, до воїнів у чорних одностроях завітали школярі кількох сімферопольських загальноосвітніх шкіл. Хлопчики та дівчатка уважно слухали старшого лейтенанта Віталія Дмитрика, який розповідав про бойовий шлях уславленої Горлівської дівчі Червонопрапорної ордена Суворова другого ступеня стрілецької дивізії та про унікальні експонати часів воєнного лихоліття.

У Музеї бойової слави представлено понад 500 експонатів. Це один з найкращих музеїв у військових частинах Криму. Цього року його відвідало вже близько тисячі учнів, студентів, представників трудових колективів Сімферополя та навколошніх містечок і селищ, шефи — з Дарницького району м. Києва та смт. Красногвардійське, що у Криму.

Серед експонатів, які розміщуються у 9 великих залах загальною площею понад 300 квадратних метрів, — гордість військових, гармата Горлівської дивізії з 14 зірками, за кількістю підбитої ворожої техніки, та діорама «Штурм Армянська в 1944 році», яка за своїми масштабами майже не поступається діорамі на Сапун-горі, а також зразки стрілецького озброєння, знайдені під час перепоховання воїнів в Армянську.

На відкритих майданчиках, крім історичної військової техніки, експонується й сучасне озброєння. Про цього розповів майор Вадим Мар'їн:

— Уся техніка — діюча і регулярно використовується під час демонстраційних занять та, звичайно, екскурсій. Наприклад, з таких «Градів» у вересні 2004 року наші воїни-артилеристи ввели бойову стрільбу на полігоні «Чауда» під час зйомок відомого кінофільму Сергія Бондарчука «9 рота».

— А гарматами «Гіацинт» у збройних силах озброєні лише кілька частин, у тому числі і наша. Максимальна дальність пострілу —

28 кілометрів! — розповідає офіцер.

Після екскурсії діти подякували воїнам-артилеристам за цікаву розповідь, а викладач ще й за підтримку під час численних заходів військово-патріотичного виховання молоді. Зокрема, класний керівник 6-А класу Сімферопольської гімназії №11 імені К. А. Треньова Людмила Кічун сказала:

— Дітки у вашій частині уже вдруге, а я — вперше. Бойовий шлях легендарної 126-ї Горлівської дивізії, яка визволяла Крим від фашистів, справляє враження. Ми сподіваємося бути у вас частими гостями.

Юним гімназистам серед зброї дуже сподобалося. Хлопчики до схилю покрутили гарматні «коліщатки».

— Такими сильними гарматами мають бути озброєні всі війська. Коли підростемо, будемо захищати свою Батьківщину, як наші

ЗА ПАТРІОТИЗМОМ — У МУЗЕЙ!

артилеристи, — поділилися мріями діти.

Цього ж дня на базі берегової частини пройшли вишкіл 65 студентів кафедри військової підготовки Південного філіалу Національного університету біоресурсів і природокористування України «Кримський агротехнологічний університет». Доцент кафедри, полковник запасу, колишній начальник артилерії 32-го армійського корпусу Михайло Біша разом з командиром частини провів для майбутніх лейте-

нантів запасу показове заняття на техніці.

Підполковник Дмитро Козаченко розповів, що дивиться оптимістично на майбутнє частини через міцний зв'язок поколінь, а тому всіляко сприяє як молоді, так і ветеранам. Він із задоволенням поділився зі студентами фактами з сучасного життя боївої частини:

— Нещодавно ми поповнили навчальну базу макетом малого артилерійського полігону, на якому артилеристи тренуються

дівчі на тиждень. Ці тренування дозволяють без використання боєприпасів підготувати офіцерський склад та сержантів частини до виконання вогневих завдань бойовим пострілом, — підкреслив офіцер.

Сьогодні військовики — важлива опора для освітніх та всієї громади Сімферополя. Вони проводять шефство над чотирнадцятьма школами. Під опікою воїнів також один із сиротинців — Красногвардійська школа-інтернат. Налагоджена тісна співпра-

ця і з міською адміністрацією.

Для столиці Автономної Республіки Крим воїни берегової оборони вже давно стали своєрідною «візитівкою». Без почесних варт, салютних груп, парадних розрахунків воїнів у чорних одностроїх не обходиться жоден з відповідальних урочистих заходів.

У грудні 2009 року за важливий внесок у розвиток міста Сімферополя, військово-патріотичне виховання молоді берегової артилерійської групі присвоєно почесне найменування Сімферопольська.

Заступник командира реактивного дивізіону з виховної роботи майор Вадим Мар'їн розповів і про контрактну службу.

— Сьогодні контрактників близько 70 відсотків. Вони забезпеченні житлом і проживають у казармі поліпшеного типу. У помешканнях — ремонт за європейськими стандартами. І хоча контрактник першого року служби отримує, як за цивільними мірками, небагато — 1300 гривень, а сержант — близько 2 тисяч, у нас є свої відчутні переваги. Ми забезпечуємо житлом, майном, харчуванням і постійною зарплатою. А це важливо для людей, особливо в часи кризи. Недарма в армії завжди бачать стабільність, — розповідає він.

Юнаків щоденно зміцнює і згуртовує військова служба, відчуття високого державного обов'язку, численні полігонні заняття та наближені до бойових ситуацій. З 2007 року частина вважається одним з найкращих бойових військових підрозділів ВМС ЗС України.

Олександр ГЕОРГІЄВ
Фото автора

ГОЛОДОМОР ГЕНОЦИД

'32-'33

26.11.2011
пам'ятаємо

У КРИМУ СТВОРЕНО ГРОМАДСЬКИЙ КОМІТЕТ ІЗ ВШАНУВАННЯ ПАМ'ЯТІ ЖЕРТВ ГОЛОДОМОРУ-ГЕНОЦИДУ В УКРАЇНІ

1 листопада 2011 року в Сімферополі громадські організації утворили Кримський громадський комітет з підготовки та проведення заходів із вшанування пам'яті жертв Голодомору-геноциду в Україні 1932-1933 років (далі — Кримський громадський комітет).

Ініціаторами виступили громадські організації: «Українська Громада Криму», «Український дім», Кримська філія Наукового товариства імені Т. Г. Шевченка, Кримська організація Всеукраїнського об'єднання ветеранів, «Південний щит», «Кримська правиця», «Демократичний альянс», газета «Кримська світлиця».

Члени Кримського громадського комітету визначили план основних заходів, які відбудуться **о 10 годині 26 листопада 2011 року в Сімферополі біля приміщення Української православної церкви Київського патріархату.**

Цього року вшановуємо пам'ять дітей, які загинули та не народились внаслідок Голодомору-геноциду, організованого більшовиками у 1932-1933 роках в Україні.

Кримський громадський комітет закликає громадян України, які проживають у Криму, взяти участь у заходах, приурочених 79-м роковинам Голодомору-геноциду: проявити ініціативу щодо участі, скординувати свої зусилля.

Це стосується також підготовчих заходів із впорядкування місць поховань та особистої участі у меморіальних заходах.

В обговоренні заходів взяли участь та підтримали ініціативу уповноважені представники кримських організацій політичних партій «Наша Україна», «Фронт Змін», Української народної партії, «Свобода», «Конгрес українських націоналістів».

Діяльність Кримського громадського комітету є відкритою для співпраці — приєднуйтесь!

Владислав ХМЕЛОВСЬКИЙ,
координатор Кримського громадського комітету з підготовки
та проведення заходів із вшанування пам'яті жертв Голодомору-
геноциду в Україні 1932-1933 років,
голова ГО «Українська Громада Криму»

ukg-kongres@ukr.net

ГОРНІМОСЯ ДО «СВІТЛИЦІ»!

Коли розгорнув-роздріб бандероль з числами відродженої, до щему в серці рідної «Кримської світлиці» (надіслав знаний поет, земляк Данило Кононенко), очам не повірив: сталося! Як же незатишно було без неї і мені, й моїм учням, колегам-учителям! Не раз допитувались, чи повернеться вона та її дитина — додаток «Джерельце». Повернулася! Приніс ці числа на уроки, поклав школяркам на парті. Читають, тішаться українським словом,

запашним, веселково барвистим...

Тож горнімось до «Світлиці», єдиного острівця українського духу і, отже, духовності тут, на кримській землі! Полюбімо її, як мовив відомий меценат, до глибини своєї кишені: хай передплатить її кожен, хто вважає себе українцем, порадить сусідам, школам, батькам своїх учнів. І житиме вона вічно!

Василь ЛАТАНСЬКИЙ,
учитель, письменник

с. Пруди Советського району, АР Крим

ф. П-1

Державний комітет зв'язку та інформатизації України
АБОНЕМЕНТ

На **газету** **90269**
(індекс видання)

«Кримська світлиця»

(найменування видання) **Кількість комплектів**

на 200 рік по місяцях

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

Куди **(поштовий індекс)** (адреса)

Кому **(прізвище, ініціали)**

ДОСТАВНА КАРТКА-ДОРУЧЕННЯ

На **газету** **90269**
(індекс видання)

«Кримська світлиця»

(найменування видання) **Кількість комплектів**

на 200 рік по місяцях

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

поштовий індекс **місто**

код вулиці **село**

буд. **район**

корп. **вулиця**

кв. **прізвище, ініціали**

ІВАН ПЛЮЩ РОЗПОВІВ, ЯК ГОЛОДУВАВ У ДИТИНСТВІ

Колишній Голова Верховної Ради України Іван Плющ переконаний, що в селі українці споживають більше делікатесів, ніж ті, хто живе у містах.

«Може, є якісі окремі, але не всі. Зараз я дружу з тими людьми, які живуть у батьківській хаті. Щороку приїжджаю на Трійцю, приходжу до них у хату, і святкуємо. Уже більше 20 років буваю на храмі. Що я ковбаси, оселедців, хорошої горілки, цитрусові. Паша, який мешкає через дорогу, завжди приносить індичий холодець. Я їх тільки лаю, що вони вибирають кості. Каю: «Без костей воно не воно». Я кістку люблю обгрізти». А мені кажуть: «Ну, в нас же собаки дві», — розповів Gazeta.ua І. Плющ.

Колишній спікер розповідає, що в дитинстві голодував.

«Я перші 10 років життя не розумів, що люблю їсти. Для мене було питання, як пойсти. Не

важливо що. Тому що я виховувався в голоді, холоді. У 5 років пив у хаті, пробиваючи металевою кружкою замерзлу у відри воду. Бува, скочиш із печі і візьмеш кружку, щоб напитися, а вона зашерхла. Отака температура була в хаті. Батько прийшов із запізненням після перемоги, і в 1947-му ми голодували. Ми були односібниками. До колгоспу не пішли. За те їй покарали — обрізали город до 12 соток. А що на них посадиш. Картопля, якщо промерзла, а потім висихає, то там все чорне буде, але всередині буде біленка цяточка крохмалю. То я збирав картоплю, мати її підсмажувала в печі, потім ми її товкли і робили так звану затірку. Притрушували зверху борошном білим. Я пам'ятаю смак тієї затірки і сьогодні. Так її чекали. Ми ніколи не були без сала вдома. Сало — це основний продукт, на якому ми

вижили. Завжди сало у нас було в мішку підвішене», — пригадав І. Плющ.

Найстісна по-справжньому екс-спікер зміг, лише коли почав працювати і вийшов у партійні верхи.

«Я вже приблизно з 70-х років міг дозволити собі все. У 1984 році вже мав державну дачу, і там був спецмагазин. Усе міг замовити: ікуру червону, чорну. Асортимент був такий, що зараз можна бути тільки мріяти. Я хочу їсти — витру огірок по штані, з'їм не мивши, і він мені смачний. Для мене не існує отих приготувань, коли візьмуть шматочок м'яса, а туди ще 17 компонентів. Я не люблю делікатесів», — зізнався він.

ОДИН ДЕНЬ '33-го. ЇЖА ГОЛОДОМОРУ

Київська міська організація «Спілки Української Молоді в Україні» у рамках презентації першої збірки оповідань для дітей про Голодомор «Зернятко надії» запросила прожити «Один день '33-го».

Присутні на презентації могли спробувати страви, які споживали українці в 1932—1933 роках. Серед найдіків: затируха — рідке пійло: вода і трішки грубо змеленого борошна (затірка); коржаники — тертий буряк і листя; волок — варена лобода або інший бур'ян.

Упорядник книги — Людмила Юрченко. Видання схвалило Міністерство освіти і науки для використання у школах.

* * *

Нагадаємо, що з ініціативи Громадського комітету із вшанування пам'яті жертв Голодомору-геноциду 1932—1933 років 26 листопада 2011 року відбудеться всеукраїнський меморіальний захід у Києві біля Національного музею «Меморіал пам'яті жертв голодоморів», пройде вшанування в усіх містах країни.

О 16-й годині 26 листопада — загальнонаціональна хвилина мовчання, під час якої мільйони українців запалять свічки біля Меморіалів Голодомору та у вікнах своїх домівок.

Прес-центр Центру дослідження визвольного руху

Я — постійний читач і дописувач «Кримської світлиці» майже з перших її випусків. Тепер, коли відроджена газета, нарешті, з'явилася у передплатному каталогі, хочу запропонувати такий конкурс: щоб кожен читач узяв на себе зобов'язання знайти щонайменше 10 передплатників газети, щоб люди читали її й далі розповсюджували. «Кримська світлиця» — цікава, розумна, патріотична газета. Давайте гуртом підтримаємо її!

Іван Федорович ЄФІМОВИЧ
м. Івано-Франківськ

НА 2012 РІК «КРИМСЬКУ СВІТЛИЦЮ» МОЖНА ПЕРЕДПЛАТИТИ НА ПОШТИ!

Газета вже є в каталозі передплатних видань України. Її індекс — 90269. Вартість передплати на 1 місяць — 8 грн. 01 коп., на три — 24 грн. 03 коп., на півроку — 48 грн. 06 коп.

Закликамо читачів — давніх і нових — підтримати свою газету й передплатити «Кримську світлицю» не лише для себе! Зробіть подарунок своїй школі, бібліотеці, рідним, знайомим: чим більше у газеті майбутнє і менше шансів на повторення тих негараздів, які довелося пережити редакції разом з читачами за останній півтора року.

Тим передплатникам, які з відомих причин не змогли отримувати газету у 2010 році, «Кримську світлицю» — в рахунок погашення боргу — до кінця поточного року надходитиме поштою. Через порушені договірні стосунки придбати «Світлицю» в кіосках «Союззруку» поки що не можна, тому краще оформити передплату: на 2012 рік це можна зробити на пошті (публікуємо передплатний абонемент), до кінця поточного року — через бухгалтерію Газетно-журналного видавництва.

З усіх питань стосовно передплати звертайтеся за адресою: 03040, м. Київ, вул. Васильківська, 1, ДП «Газетно-журналне видавництво Міністерства культури і туризму України», Ірина Сидоренко. Тел./факс: (044) 498-23-64

електронна пошта — sydorenko_iryna@gmail.com

Поточні номери газети можна отримати також і в редакції.

Конт. телефони: (0652) 51-13-24, 51-13-25

ІІІА

НЕ МАЄМО ПРАВА ЗАБУТИ!

(Закінчення.
Поч. у № 25-26,
27-29, 30-32)

Багато відомих українців трагічно загинуло на чужині, не встигши сказати останнього слова, зміри на рідній землі... Скажімо, несподівано обірвалося життя гетьмана Павла Скоропадського, якого 16 квітня 1945 року під час бомбардування станції Платтінг, що поблизу Мюнхена, смертельно поранило, і 26 квітня він помер у шпиталі Меттена. Поховали гетьмана на цвинтарі неподалік монастиря, а згодом прах перевезли до Обрстсдорфа до родинного склепу.

За загадкових обставин, згорівши в поїзді, обірвалося життя громадського та політичного діяча, члена Української Центральної Ради Олександра Севрюка (1893-1941).

Варто зазначити, що мюнхенське кладовище Вальдфірдгоф також прийняло на вічний спочинок чимало відомих співвітчизників, і серед них — українського історика, видатного державного і політичного діяча Дмитра Дорошенка (1882-1951). окрім від скупчення українських поховань — могила Голови Проводу закордонних частин Організації Українських Націоналістів Степана Бандери (1909-1959), який загинув від рук убивці-кадебіста, та міністра уряду УНР Д. Дорошенка (обидва поховані на

Лісовому кладовищі Мюнхена). Від кулі цього ж злочинця два роки перед тим загинув і Голова Політичної Ради ОУН За кордоном, журналіст, політичний діяч, професор, доктор Лев Ребет (1912-1957). Його поховання знаходиться між «старим» та «новим» полями українських поховань. Поряд із професором спочиває і його дружина — Дарія Ребет (1913-1992): тривалий час вона продовжувала справу чоловіка.

У «старій» частині українських могил вирізняється колона з написом: «Полеглим за Україну». Тут ряди пам'ятників та надгробків з українськими написами: Захар Шупир (1919-1952); церковний і педагогічний діяч Петро Голинський (1892-1974); генеральний вікарій візитатора в Німеччині, сотник УПА Михайло Грам'як (1894-1946); професор, доктор історичних наук, археолог, етнограф та мистецтвознавець, основоположник УВАН Петро Курінний (1894-1972); абсолютьний богослов'я Омелян Стецько (1910-1969); Олена Усенко (1895-1969); сотник УПА Іван Галушка (1896-1968); старшина УПА Іван Федун (1887-1967); учителька Дарія Поллек (1912-1979); Галина Наталенко (1891-1971); професор, інженер Остап Бобикович (1889-1970); командир карпатоукраїнської армії Степан Сулятицький (1897-1978); перекладач Роман Суля-

тицький (1930-1978); Мілена Рудницька (1892-1976); професор, старшина УПА Михайло Проць (1897-1973); професор, сотник УПА Гнат Мартинець (1882-1968); професор, доктор історичних наук Василь Мардак (1897-1967); доктор, сотник УПА Микола Хробак (1884-1966); генерал, військовий і політичний діяч, автор праці «Похід Укр. Армії на Київ-Одесу в 1919 р.» та низки статей на військові та громадські теми Микола Капустянський (1879-1964); публіцист, політичний діяч, голова УНР, старшина УПА та Армії УНР Осип Бойдуніка (1895-1968); учителька і письменниця Марія Анна Ковальська (1905-1968); професор, інженер Іван Ковальський (1897-1986); політичний та громадський діяч Іван Кащуба (1919-1995)...

У «новій» частині української ділянки кладовища Вальдфірдгоф серед інших поховань впадає в очі величавий тризуб на могилі-obelіску видатного політика, журналіста, діяча українських націоналістів Ярослава Стецька (1912-1986). На цій же ділянці і скромний дерев'яний хрест на могилі відомого скульптора, українського митця Григорія Крука. Прийняла закордонна земля й останнього посла УНР в Німеччині М. Порша (Берлін).

Чимало українських могил з'явилось на Вальдфірдгоф у Мюнхені лише за останній час! Відійшли у вічність, наприклад, видатний науковець світового імені — Олекса Горбач, Зеновій Соколик та десятки інших більш чи менш відомих українців...

На Раковицькому кладовищі Кракова примітно камінний хрест на похованні Степана Смаль-Стоцького (1859-1939) — визначного мовознавця, педагога, громадського та політичного діяча.

Цвинтар, що в селі Щип'орні (нині це територія найдавнішого в Польщі міста Каліш, що розташоване у самому серці держави, у Познанському воєводстві), німці започаткували 1914 року. Через вісім років на цвинтарі було поховано майже тисячу двісті осіб. А серед них — майже двісті воїнів армії УНР. Уже пізніше, у 1922-1923 роках, вічний спокій на цвинтарі знайшли ще п'ятсот вояків. Отож 1923 року інтерновані в каліш-

Баунд Брук (США), пам'ятний хрест борцям за волю України. (Тут поховані, зокрема, Дмитро Донцов, Тарас Бульба-Боровець, Борис Мартос, Євген Маланюк, Василь Кричевський та багато інших відомих українців)

Кладовище Монпарнас (Париж), могила Симона Петлюри

ському таборі українські воїни вирішили взяти поховання під свою опіку. Вони перші організували збір грошей, завдяки яким змогли відновити і впорядкувати увесь цвинтар і встановити пам'ятник-obelіск своїм товаришам по боротьбі, які знайшли свою смерть не на полі бою, а на чужій землі, далеко від рідного краю.

Однак кошти, зібрани Українськими емігрантами, не тільки не дозволили завершити реставрацію об'єкта, а й не змогли покрити утримання цвинтаря. Згодом з'ясується, що територія некрополя має давній власників, які заприсяглися знищити цвинтар.

...Щороку я відвідую різni

куточки світу й збираю дані

про поховання Великих українців, а потім повертаюся до рідних країв — і серце стискається від побаченого. Уже традиційно в Україні пам'ятники полеглим, кладовища розташовані або в центрі села, або на в'їзді — неподалік школи чи якоїсь установи. Навесні, коли бує сучіттям бузок чи не на кожному подвір'ї, а від різноманіття тюльпанів блаженіють очі, біля підніжжя пам'ятника зазвичай — мертвата пустка і сіра земля. Здебільшого, ані жмутка, не кажучи вже про букет ранніх хоч би польових квітів. Могили не прибрані, жахом кидається у вічі захаращене довкілля. Поруч же дорогою до школи ідуть діти, поспішають на роботу ті, задля яких віддали своє життя загиблі. Поспішають байдужі, заклопотані буденням, і не болить у них душа...

Усім нам Україні вже потрібно звернутися до славної, справжньої історії України, віднайти там духовний стрижень майбутнього держави, а для кожного — силу для праці задля добробуту родини, народу, нації... Усім нам слід розпочати очищення душ із витоків життя українців, в основі якого — віра, моральна й духовна цнота. Як справедливо сказав Великий українець і перший наш Президент Михайло Грушевський: «Якщо ми, українці, хочемо, щоб нас шанували інші народи, то треба, нарешті, почати з поваги до самих себе».

Віктор ЖАДЬКО, письменник

Марко Вовчок. Могила в Нальчику (Кабардино-Балкарія)

Мюнхенське кладовище Вальдфірдгоф. Могила Степана Бандери

Цвинтар «Кросвейк», Роттердам. Могила Євгена Коновалца

ВИЙШЛА КНИГА ПРО УКРАЇНЦІВ В АРГЕНТИНІ

Аргентина, восьма найбільша країна світу, для збільшення населення великою мірою розраховувала на імміграцію. У 1914 р. близько 30% аргентинського населення складали іноземці. У період 1890-1940 рр. десятки тисяч поселенців з України перебралися до цього краю у південний півкулі.

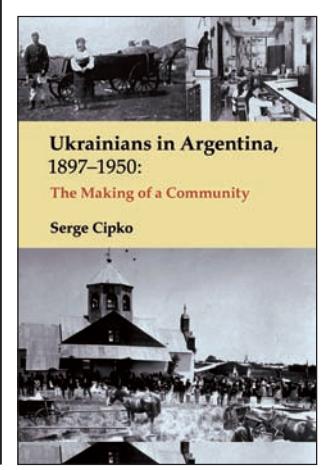
Українці, найбільша слов'янська група іммігрантів в Аргентині, котрі розселилися компактними групами у провінціях Місіонес, Чако, Мендоза й Буенос-Айрес.

«Ukrainians in Argentina, 1897-1950: The Making of a Community» [Українці в Аргентині, 1897-1950: творення громади] розповідає про внесок іммігрантів до українських культурних, політичних, релігійних та інших організацій в Аргентині. Книга базується на дослідженнях, проведених в архівах України й Аргентини, та даних з імміграційної преси. Розділи укладені за хронологічним порядком, починаючи з першої хвилі української імміграції до 1914 р. і закінчуючи третьою хвилею, яка прибула після Другої світової війни. Два серединні розділи присвячені студіям про дві організації, засновані у міжвоєнний період. Через огляд зв'язків із українцями в інших країнах книга також торкається діяльності організацій, створених у сусідніх Параґвай та Уругваї.

Автор праці, Сергій Ціпко, є координатором Ініціативи з українських діаспорних студій КІУСу. Він — автор книги «Українська католицька катедра св. Йосафата, Едмонтон: історія (1902-2002)» та співавтор (із Гленною Робертс) книги «One-Way Ticket: The Soviet Return-to-the-Homeland Campaign, 1955-1960» [Квиток в одну сторону: радянська кампанія за повернення на батьківщину, 1955-1960]. Він також є співредактором (з Наталею Кононенко) книги «Champions of Philanthropy: Peter and Doris Kule and Their Endowments» [Чемпіони філантропії: Петро й Дорис Кулі та їхні фонди].

Замовити книгу «Українці в Аргентині» можна через захищений електронну систему Видавництва КІУСу за адресою:

www.ciuspress.com
Канадський інститут українських студій

ЛІКАР І ПОЕТ

Леонід Закордонець народився 11 травня 1941 року в смт. Білогір'я на Хмельниччині. За фахом — лікар. Після закінчення в 1969 р. Київського медичного інституту ім. О. О. Богомольця працював лікарем-терапевтом у Київській обласній клінічній лікарні, лікарем-терапевтом Бучанської поліклініки, головним лікарем Коцюбинської лікарні в м. Ірпінь Київської області. Згодом, після закінчення навчання в клінічній ординатурі Київського медичного інституту, працював заступником головлікаря з медичної частини санаторію «Україна», головлікарем санаторію «Зірка» у Ворзелі.

Ті, хто любить українське поетичне слово, українську пісню, не раз і не два могли чути в мистецьких передачах Національного радіо, зокрема і в передачі, котру веде відомий поет-пісняр, автор слів популярної пісні «Росте черешня в мами на городі», головний редактор журнала «Дніпро» Микола Луків, вірші поета Леоніда Закордонця та пісні на його слова. Адже чимало поезій цього автора покладено на музику і вони стали піснями. Це, зокрема, «Карарадаг» (композитор М. Катричко), «Люблю тебе» (Ю. Рожков), «Мамо, присядь» (В. Аксоненко), «Молитва»,

«Вальс» (С. Крижанівський), «Акацій дух пливе духманий» (О. Бурмицький)...

Леонід Закордонець — автор близько п'ятнадцяти поетичних книг, член Національної спілки письменників України, лауреат літературної премії імені Андрія Малишка, заслужений діяч мистецтв України. Ось як про його творчість відгукується його колега по перу, відомий поет Володимир Чуйко: «Леонід Закордонець — автор безпосередній і ширій, далекий від літературних бataliй і змагань. Любить поезію в собі, а не себе в поезії. Пише тоді, коли не може не писати. Пише про найдорожче і найдорожчих — про батька і маму, дружину, дітей та онуків, друзів, відтворює житейські ситуації, передає повсякденні почування небайдужої, працелюбної і людинолюбної особистості».

А від себе ще додамо, що поет Л. Закордонець живе болями й радощами своєї держави України, свої поезії присвячує рідному народові, кожним своїм вагомим містком словом стверджує святыню людської душі.

Лікар Закордонець — частий гость Криму, приїздить сюди на відпочинок від своїх повсякденних лікарських турбот про здоров'я інших. Поет Закордонець приїздить до Криму, аби від цього благодатного краю набратися нових вра-

женъ, натхнення на створення нових поезій. Про чудовий куточок України — Крим, про його неповторну природну красу, про найсиніше у світі Чорне море, про золоті евпаторійські пляжі поет Л. Закордонець написав чимало гарних віршів, один з них — «Карарадаг» став піснею.

А цього літа Леонід Олексійович мандрував до Італії. Ось як він сам про це розповідає: «В червні мені випала добра нагода побувати в Італії, де нині мешкає багато наших земляків-українців, які приїхали на заробітки до цієї країни. Зустрічі з ними у Римі, Флоренції, Неаполі, Ріміні, Сан-Маріно, Пізі, Венеції, роздуми про іхню нелегку долю заробітчан, долю етрусків, які переселялися з нашої праматери-землі на Апенніни, а також роздуми про епоху Відродження стали поштовхом до створення цього циклу віршів «Під небом Італії», який я з люб'язної згоди творців моєї улюбленої газети «Кримська світлиця» виношу на суд її читачів, котрих, вірю, стане значно більше наступного року».

Отже, шановні читачі «Кримської світлиці», пропонуємо до вашої уваги цикл віршів «Під небом Італії» поета з міста Ірпінь Київської області Леоніда Закордонця.

Данило КОНОНЕНКО,
член Національної спілки письменників України

під вікнами ясен,
Небо пришиплює зорі вербі.
Місяць над хатою сяє так ясно.
Встанеш уранці
і місця в журбі
Тут не знаходиш собі,
але мусиш
Йти, щоб у наймах

роботу почать.
Часом тобою
в тих наймах аж трусить,
Ta хто ж буде діри

в бюджеті лататъ.

Там, в Україні, де рідні чекають,
де наші дворища й городи пусті,
де любі діти без нас виростають
І не знати, ким стануть

в такому житті.

Не знаєм, чи вернемось ми
в Україну,
Звикаєш до мови і звичаїв тут,
де в більшості мають тебе

за людину.

А роки, можливо,
печаль перетрутъ.
Вклоніться від нас
Україні коханій.
Давайт ми вил'єм за неї вина.
Що ж вдіш, коли ми такі
безсталанні.
Хоч іноді згадує нас хай вона».

ТУГА

«Що ж ти тужиш,
Душе, за Італією?»
«Там відчула те,
що не збулось
В Україні. Наче у підвальні я,
де задуха й роздирає мlostъ».

«Душе рідна, може,
не запізно ще
Дати волю мудрості життя?»

«Ну, а ти вчитайся у ті прізвища,
Котрі визначають нам буття.
Вони хутко форму запримітили,

Та виводять все на свій копил,
Їх імен своїх цікавлять літери
І не вершина гір, а їхній схил».

Духом величі суспільство
не перейняте,
А відтак турботою про всіх.

Де та дума: «Кожному по зерняті
Взораний впустити переліг?»

Ти як хочеш. Ну, а я втомилася.
Бачене вертатиму щодня
Джерелом, з якого

трохи вмилася,
В день новий ідучи навмання».

ЛІДО ДІЕЗОЛО*

Лідо Дієзоло, Лідо Дієзоло —
Року ювілейного
мого ніжне соло,

Лідо Дієзоло, нині у безпеці я,
Прихистку мій легітній

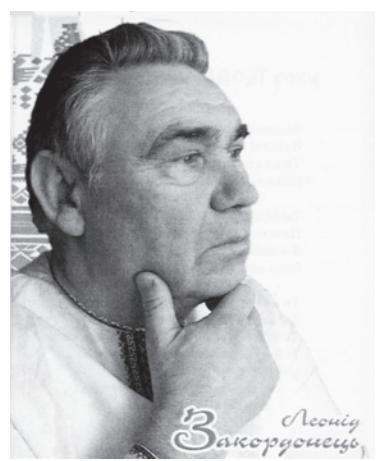
мілої Венеції.
Лідо Дієзоло, Лідо Дієзоло —

Дні благословені Адріатики.
Лідо Дієзоло, Лідо Дієзоло,
Зустрічі з тобою

знову я чекатиму.

червень — серпень 2011 р.

* Курорт поблизу Венеції

Леонід ЗАКОРДОНЕЦЬ

ПІД НЕБОМ ІТАЛІЇ

Спішу, як справжній екскурсант.
Прижившись без біди і горя,
Я розвивав би свій талант.
Та я, затяж, не споживатель.
Мені потрібний дух століт
І замість гіда настоятель,
Що понад пам'ятто стоїть.
Я їду, Ріміні, до Риму.
Та твою світлість ніжно-зриму
Я Колізéю передам,
Осяю нею давні мури...
А ти я без мене без зажури
Приймеш нового люду гам.

Я ЗРОЗУМІВ

ТАЇНУ ТВОЮ, РИМЕ
Я зрозумів тайну твою, Риме,
Як відстань до тебе
прийшлося долати.
Усе, що чуттєве, тяжке
й незбориме,
Може лиш мармур віками
тримати.
Робота рабів твоїх неоцінена.
В ній дух імператорів
геть розчинився.
Лиш схлипує болями
Данте Равенна,
Бо в пекло шлях людства
іще не скінчився.

ВЕЛИЧ

Стойть Колізéй.
І Бані стоять.
Й щоразу кожнісінку
душу ятрять.
Віки за віками
під сонcem минають,
А сил відновити їх
в люду немає.

I в атомний вік
перегонів, ганьби
Здійснити отсе
не змогли б рabi.

НЕАПОЛЬ

Близина на балконах у Неаполі.
Так само, як в моєму Ірпені.
Висить бавовна, шовк,
віскоза й штапелі...
Мов побували на морському дні,
Немов жінок тяжка капітуляція.
Неаполь — він Неаполь, а не Рим.
Він представляє італійську націю
У розділі життєвому «Інтим».
I широ-широ ділиться
секретами,
3 усіх світів приймає кораблі.
I може, менше ціниться
естетами,
Ta зна ціну і морю, і землі.
Щодня він в острів*
з вишини вдивляється,
De прихисток знайшли багатії.
Й хоч не завжди
з проблемами справляється,
Ta гордість в нього
віддавна в крові.
На самобутність склавши
атестацію,
Він має власний почерк, як і Рим.
I в повноті нема без нього нації
Під італійським небом голубим.

* Острів Капрі

ПІЗАНСЬКА ВЕЖА
Я білою, певне, вороню
Здаєся собі й дотепер,
«Зніми, наче я долонею
Нахілену вежу підпер».

Прохання я Сашине виконав
На кадрі десятому десь.
Онук мій таке собі вигадав...
Точнісінко в діда увесь.
З добра ця неждана фантазія
У світі відкритих дверей.
За внука у кожному разі я
Упевнений межі людей.

Дочки Тані і Люди

Шумлять мені в сні
Адріатики хвилі.
Такі віднедавна і ніжні, і милі.
Під усміх Італії
в бризках солоних
Душа молоді
від цього полону.
Так ось де начало твое, моя душа,
Жаго апеннінська.
Я знов стаю дужим.
I бачу: не зникло
усе мені рідне.
Це лиш в Україні
я втомлено-бідний.
Всміхайся мені сонячно,
люба Італіє,
До лиць твоїх буду
та й линути далі я.
Коли я, нерідна країно,
з тобою,
Ізнову себе відчуваю собою.

ПІД НЕБОМ ІТАЛІЇ

«Як вам живеться
під небом Італії?»
«Добре. От тільки страждає душа
За Україною. В тихій печалі
Часом не хочеться й того гроша.
Сниться ночами

Від вас піти поміг Він
Василеві.

Бо совіті нема у вас, угоду
Не скласти з вами.

Що ви за гатунок?
Гадаєте, Христос —

лише малюнок?

Кати поета — то кати народу.

МОЇ ЧИТАЧІ

Мої читачі — у майбутніх
сторіччях,

Я їх візнаю по натхнених
обличях.

A моїм сторіччі — не люди,
а звірі:

Не мають в душі

ні шляхетства, ні віри.

Хіба поодинці, подекуди,

нишком

Читають «Псалтир»

і Шевченкову книжку.

У моїм сторіччі

повибіті люди —

Радянські військові

ім цілили в груди.

Сибір загатили людськими

кістками.

Хто вижив — набрався гріхів

між катами.

Навіщо їм вірші —

духовній голоті?

Совість ховають в грошиах,

як в болоті.

МОЛИТВА

Як обступить серце туга

За коханим або другом,

Помоліться щиро Богу,

Хай відступляться тривоги.

Наш Г

АНАСТАСІЯ ФІЛІППОВА
(16 років, с. Малий Скніт, Славутський р-н, Хмельницька обл.)

НА СВІТІ МОЖЕ БУТИ ЛІШЕ ОДНА МАМА

Безгрошів'я змусило маму вихідти за кордон на заробітки. Перші три роки мама взагалі не приїжджала — були проблеми з документами. Надсилала лише листи, в яких просила бути нас хорошими дітьми.

Тепер мама щороку приїжджає у відпустку. Не повертається додому, бо старший брат здобуває освіту, та я незабаром стану студенткою. Потрібні гроші, яких мама тут, в Україні, ще заробити не має можливості. Тому болить у мами душа за нас, а у нас — за матір. Роки минають, ми втрачаемо найдорожче, що може мати людина: я — материнську ласку, мамине плече, підтримку у скрутні хвилині, мама — Вітчизну, нас, дітей, яких не бачить, не виховує, не лікує, коли ми хворі. Шкода, що такою ціною дається нам можливість жити людським.

Живе і працює мама у Греції — доглядає стару жінку, прибирає у кімнатах великого будинку, вирощує квіти, що сама насаджує на клумбі. У вихідні дні відпрацьовує в іншій хазяйці, тому працює, як бачимо, без вихідних. Несолодке у неї життя, але все ж таки, незважаючи на зайнятість, розлуку з рідними, у неї очі світяться знову, як колись, щастям. Можливо, розуміє, що вона комусь потрібна — і чужим, і рідним людям.

Коли буває вільна хвилинка, заходить до друзів, яких знайшла там, на чужій землі. Це для неї велика підтримка. Разом з ними пізнає Грецію, відвідуючи відомі на весь світ місця, відпочиває біля моря.

Чи важко доглядати таких людей? Звичайно, важко. Люди похилого віку вибагливі, вимагають до себе постійної уваги, до того ж дратівливі. Але, незважаючи на всі їхні притки, мама продовжує працювати. Два останні роки приїжджає у відпустку, живе разом з нами більше місяця. Зміна клімату, важкий переїзд відбувається на її здоров'ї, але це не є причиною не приїхати до нас. Я бачу, як вона вболяє за наше з братом здоров'я, і за ці короткі дні відпустки хоче подарувати нам якнайбільше любові і доброти. Мріє про ті дні, коли зможе повернутися назавжди до України. Бо, як кажуть у народі, у гостях — добре, а вдома — краще.

Єдина причина, що тримає матір за кордоном, — навчання дітей, яке потребує чималих коштів.

Я часто думаю: мама покинула нас, бо праця за кордоном приносить їй більший заробіток, ніж тут, на рідній землі, але скільки вона втрачає — минають роки, не влаштоване особисте життя, нема поруч дітей, яких так любить, гнітить чужина.

Хто ж винен? — пытаю у самої себе. Чи сама мама, чи тато, який зрікся своїх власних дітей, чи, може, держава, що не може достойно оплатити працю лікаря?

Відповіді немає. Лише на згадку приходять думки із твору поета-емігранта Євгена Маланюка:

«Купив цей час фальшивою ціною:

Ісходом, втечею,

роками болю їзда».

Чекаю на той день, коли мама повернеться, як той запізнілій ключ з далекого вирю, додому, в Україну, на ясні зорі, на тихі води...

Бо ж як не томлються журавлі під час перельоту, а линутъ на одчай душі, проти ночі, аби швидше, аби долетіти. Це птахи. А люди? Тягнуться до своєї рідної землі, бо Україна для них залишається храмом добра і любові, колискою їхньої душі.

ІРИНА ЦИБАХ
(13 років, м. Рівне)
**СПОВІДЬ, АБО ЩОДЕННИК
ДІТЯЧОЇ ДУШІ**

НАЙБОЛЮЧІША МИТЬ МОГО ЖИТТЯ

Я стояла біля великого білого автобуса. Бабуся плакала і все повчала мою маму, а тітка вмовляла її не їхати. А я не плакала — мовчала, міцно зіпинивши зуби. Це, мабуть, якийсь жарт, зараз ми всі повернемось додому, всі повернемось... повернемось...

Голос диспетчера ні на хвилину не замовкав, тому якось раптово повернув мене в реальність. І ось автобус на старті. Лише тоді я зрозуміла, що відбувається.

Серце мое призупинилося, перехопило подих, у грудях защеміло, з очей ринули бурхливими потоками слози. Нічого не бачила, нічого не чула, тільки кричала жахливим голосом. Мене цілували, обнімали — не допомагало. Міцно тримала за руку матусю, думала, що не відпущу! Та... відпустила. Вона вирвалася і побігла до автобуса, за нею зачинилися двері, які роз'єднали нас, роз'єднали найрідніших людей — матір і дитину.

Мене тримали за руки, а мама стояла у вікні і дивилася. Дивилася на мене, а слози струмками бігли по її скривленому, але такому дорогому і милому обличчю. Мотор загарчував, мов лютий пес. Автобус похитнувся і пойхав. Полетів білим лебедем — і враз став чорним злим круком: він повіз від мене маму...

Я поверталася додому. Сліз уже не

петь, стара бабуся, чорнява тіточка і... моя мама. Я підбігла до неї, не тямлячи себе від радості. Я — щаслива!

ДЛЯ РОЗДУМУ

Яким би привабливим не був далекий край, він не замінить теплоти рідного дому. Як би не цінували ми гроши, за них не купиш любові, ніжності, підтримки. Чи варто ставити ці цінності на терези? Життя стверджує, що ні. А вам нехай підкаже серце.

ОЛЕКСАНДРА ХАМАРДЮК
(13 років, смт. Дунаївці, Хмельницька область)

* * *

Листи, дзвінки по телефону — Цього так мало для тепла. І кілька зімків для альбому, Прорай, де місця нам нема. Дружина, мати чи сестра, А може, брат і син, і батько. Далеко рідна там душа, Шо заробляє для нас статки. Ми так сумуємо і чекаем, Як переступлять наш поріг,

«ПОВЕРТАЙСЯ, МАТУСЮ, ДОДОМУ!..»

Емігрант (за визначенням «Словника іншомовних слів») — це особа, яка залишила батьківщину і виїхала в іншу країну на постійне чи тривале проживання. Сучасна українська еміграція через свій масовий характер спричиняє низку суттєвих економічних, демографічних, соціальних та інших проблем у нашій державі. Одна з найголовніших — діти, позбавлені батьківської опіки. Це новітнє явище, що одержало назву «соціального сирітства», загрожує моральному здоров'ю нації, негативно впливає на психологічний стан наймолодшого покоління українців.

За різними оцінками від 2 до 3,5 мільйонів українців живуть та працюють за кордоном, але ще більше дітей, які чекають повернення своїх батьків. «Матусю, як добре вдома! Як добре, коли ти поруч!» — ось ті слова, котрі говорить кожна дитина своєї матері, що стала емігрантою, яка поїхала до іншої країни задля кращої долі для себе, а відтак і для своїх дітей.

Міжнародний інститут освіти, культури та зв'язків з діаспорою Національного університету «Львівська політехніка» організував у 2008 р. Міжнародний конкурс української творчості «Дти емігрантів про себе», завдяки якому діти емігрантів отримали можливість яскраво, зворушливо розповісти про найбільші свої переживання і драматичні наслідки сучасного заробітчанства.

Кращі твори дітей емігрантів (публіцистика, новели, вірші, манючки, казки) увійшли до збірки «Дти емігрантів про себе. Слові. Думки. Судження. Біль» (Львів, 2008 р.). Упорядкували книгу та провели загальну редакцію письменник, лауреат Шевченківської премії Ігор Калинець та Наталія Гумницька.

Пропонуємо читачам із дорослої «Світлиці», й дитячого «Джерельця» діякі твори дітей емігрантів з цієї збірки. Хотієте б почути ваші відгуки-роздуми про ці хвилюючі розповіді.

Й тоді пригостимо їх чаєм
І впадемо до рідних ніг.
Чому у нас так не буває,
Щоб заробити на життя,
Чому так часто ми втікаєм
У ті далекі краї?

* * *

Навкруг занедбана країна,
Пустують кинуті поля,
Будівлі сплять в своїх руїнах,
Мовчить розкрайна земля.
Стоять зупинені заводи,
Нема до чого рук прикладти,
І мусить їхати від роду,
Щоб ріднім краї не пропасти.
Працюють старанно, невтомно,
Рахуючи розлуки дні,
Бо їх чекають рідні вдома,
Ті очі, теплі і сумні.
Сумують діти і батьки,
Із нетерпінням так чекають.
Ім дуже треба теплоти,
Що руки материнські мають.

ОЛЕНА ФРАНКОВА
(11 років, с. Колибаївка, Кам'янеч-Подільський р-н, Хмельницька область)

ХТО ДАСТЬ ВІДПОВІДЬ?

Тихий зимовий вечір. Я сама у своїй кімнаті. Сумно. Слухаю тишку. Але що це? Десь дзалкує чи то чи то спів. Такий рідний, такий жаданий. Цю колискову колись співала мені мама. Боже, як давно це було! Я хочу чути мені повернутися в ті далекі, щасливі роки... Заплющую очі... Бачу мамине обличчя. Русяве пасмо волосся впало на щоку, лагідні сірі очі чомусь так сумно дивляться на мене. Матусю, ти теж сумуєш за меню?

Чому так сталося? Чому ми мусимо жити далеко одна від одної? Адже ти мені потрібна щодня, що хвилини. Ось учора мене образив хлопчик. Мені так хотілося розповісти тобі про це, поділитися з тобою своїм болем. Звичайно, я

можу тобі написати, але через деякий час у мене можуть виникнути нові проблеми.

Я часто замислююсь, чому так стаємося самі в нашій родині. Ти працюєш в Іспанії, тато — в Чехії, а я — тут, в нашій Україні, з бабусею. Я розумію, що ви з татком хотіли, щоб наша родина була заможнішою, щоб я знала нестактів. Зараз воно так і є, і я вам за це вдячна. Але хіба можуть замінити одяг, речі, гроши мамину любов, тепло щирісердих розмов вечорами, сімейні прогулянки у вихідні дні?

Мені важко відповісти на запитання, чому моя батьки і батьки багатьох моїх ровесників змушені були виїхати зі своєї країни, залишивши своїх дітей на близьких і далеких родичів. Чому на Батьківщині, в рідній країні батьки не можуть забезпечити гідне існування своїх родин?

Деколи, в сумну хвилину, таку, як сьогодні, до мене приходять дивні думки, а найкраща — така: ти і тато повертаєшесь в Україну, і ми

За океані і моря,
Туди, де батько й ненька,
Бо їх забрала чужина.

Як журавлі в незвідані краї, Вони за щастям полетіли, Але нічого, крім роботи І болю в серці, не зустріли. Верніться до своїх дітей, До батька й матері старих, Не треба їм отих грошей, Бо ви — мов скарб для них. Чому далеко за кордоном Будете заводи і міста? На вас чекає Україна, А ваших рук — її земля. Не треба їхати далеко, За вами плачуть діти, Ви ж народились в Україні, Чому не хочете тут жити? Щовечора молитви посилають За тата й маму діточки, А засинаючи, питают, Коли повернуться батьки? Верніся, матінко, додому, Бо лиши одну тебе люблю, До серця свого пригорни Маленьку донечку свою. І за тобою, батьку мій, Суму дуже я. Прийдьте з мамою додому, Щоб ми були одна сім'я!

КАТЕРИНА РЕБРОВА
(20 років, Рівненський державний аграрний коледж)

Я НІКОЛИ НЕ ПОЇДУ З ШЕСІ КРАЇНИ, ТОМУ ЩО...

Україна — це все, що є, що може бути, це все найкраще, найрідніше, найчудовіше і... найненасичене!

Небо... Вічність... Земля... Краса... Люди... — Ось це і є життя!

Тут, у повсякденні, лише тут: на чудових полях, у синіх небесах, на помаранчевих променях, на зелених ланах і блакитних ставках, на засмаглі землі — тут і ніде можна відчути життя! Ось тут воно прекрасне! Тут рідні! Дивлячися на це казкове диво, на цю красу, відчуваючи приплив енергії, хочеться вигукнути:

«Життя — прекрасне! Озирнись! Воно найкраще і єдине! Найкрасивіше і найжаданіше! Найприємніше і найбільшіше! Життя повсюді! Життя скрізь!»

Там ти живеш, там мріеш, там ти рухаєшся вперед! Ця рідна безодні краси поглинає тебе; ти відчуваєш, що нічого поганого не існує, є лише Добро, Господня благодать і ріків щастя, радості; життя, море любові, океані світла, яке дає життя і живить нас.

Там, лише там... на рідній землі... там...

Ельвіра Кешфієва

Вокальний колектив «Рідні наспіви»

ПІСНІ З НАЦІОНАЛЬНИХ ДЖЕРЕЛ

Тамара Камбур-Обрінська

Українськими піснями «Журавель» і «Веснянки» відкрив фольклорний ансамбль «Радониця» програму V Всеукраїнського фестивалю «Пісня — душа народу», проведеного Всеукраїнським інформаційно-культурним центром у залі Кримської Республіканської універсальної наукової бібліотеки ім. І. Франка.

Підняття цим дитячим колективом, що був удостоєний дипломів міжнародних хорових фестивалів у Франції, Нідерландах та Україні, планка виконавської майстерності стала орієнтиром для інших юних учасників концерту: вокального ансамблю «Соловейко» та його соліста Олександра Баса, Мадіни Массалімової з Республіканської федерації татар і башкир Криму, солістки зразкового вокального ансамблю «Солов'ята» Кримськотатарського фонду культури Криму Ельвіри Кешфієвої, ансамблю «Джерельце» з села Маленьке Сімферопольського району. Їхній репертуар був підібраний таким чином, щоб діти не тіль-

ки освоювали вокальне мистецтво, набували практики в постановці номерів, хореографії, а й музичними формами самі пізнавали творчість своїх народів і передавали її зі сцени глядачам, зокрема, про радість дому — дитину, улюблений танок, мамину вишиванку, Україну.

У дорослій віковій групі пісні різних національностей, що населяють півострів, прозвучали у виконанні лауреата багатьох конкурсів і фестивалів, ансамблю «Російська пісня», білоруського вокального колективу «Рідні наспіви» Молодіженноського будинку культури Сімферопольського району, болгарського — «Мелос», німецького — «Співочі серця».

«Давайте всі разом співати» — так називалася одна з пісень, яку виконав Елі Перельман з Кримського республіканського єврейського товариства «Яд Езра» («Рука допомоги»), і його звернення як музичну естафету продовжили іншими мовами: вірменською — Арміне Шакарян,

караїмською — Тамара Камбур-Обрінська, польською — Людмила Васильєва. Вони виконували народні і сучасні мелодії. А ще одній представниці Кримського товариства поляків — Яні Мойсеєвій пісню «Кредо» для виступу на фестивалі написала її сестра Неллі на слова Марії Канапницької.

З прем'єрою двох власних нових пісень — «Козаки Росії» і «Горе — не біда» вийшла на сцену і співробітниця Російського культурного центру, засłużений працівник культури АРК Галина Куберська.

У цьому мовному багатоголосі широкі палітри поетично-музичної творчості і національних костюмів народів півострова розкривали свої творчі можливості вже відомі співаки і заявili про себе вокальними обдаруваннями нові молоді таланти. Усі вони були нагороджені поясами і пам'ятними подарунками від спонсора — виробничо-торгівельної фірми «Тюльпан».

Фестиваль, який пройшов під гаслом «Через культуру — до миру та міжнаціональної злагоди», за словами Владислава Єрмакова, генерального директора Всеукраїнського інформаційно-культурного центру, став підсумком його спільноти з національно-культурними товариствами роботи протягом року з гармонізації міжнаціональних відносин, сприяння об'єднанню національних культур півострова, формуванню поваги і толерантності між етносами, що його населяють. А начальник управління з питань міжнаціональних відносин і депортованих громадян Сімферопольської міської ради Бекір Дудаков додав, що взаємопроникнення культур мовою пісні не тільки збагачує людей знаннями з історії різних національних груп, їхніх мистецьких надбань, а й підвищує інтерес до глибшого пізнання культури власного народу незалежно від віку та професійної діяльності.

Валентина НАСТИНА

Фольклорний ансамбль «Радониця»

Вокальний колектив «Соловейко»

